PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELAVSKA ENOTNOST

22. AVGUSTA 1970 — ŠT. 33 — L. XXVII

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/I
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

gorenje

S SEJE PREDSEDSTVA ObSS CELJE

Začenjajo priprave na občne zbore osnovnih organizacij

Kakor smo že poročali v prejšnji številki našega lista, se je predsedstvo ObSS Celje prejšnji četrtek sestalo na svoji VIII. redni seji, da bi razpravljalo o pripravah na občne zbore osnovnih organizacij sindikata. Po sklepu predsedstva naj bi se občni zbori zvrstili med 15. oktobrom in 30. novembrom letos. Še pred začetkom občnih zborov pa naj bi se sestala konferenca celjskih sindikatov, ki naj bi opredelila konkretne naloge, ki izhajajo iz dokumenta o političnih nalogah in ciljih slovenskih sindikatov. Tudi od opredelitve konkretnih nalog celjskih sindikatov je namreč v določenem smislu odvisna usmeritev letošnjih občnih zborov osnovnih organizacij sindikata v celjskih delovnih kolektivih.

V svojih razpravah na tej seji so se člani predsedstva ObSS Celje še zlasti pomudili ob dveh skupnih vprašanjih: vsebinska usmeritev občnih zborov in kadrovske priprave na občne zbore ter vsebinska opredelitev dnevnega reda konference celjskih sindikatov.

OD SPLOŠNEGA H KONKRETNEMU!

Po mišljenju predsedstva ObSS Celje bi morali občni zbori osnovnih organizacij sindikata realno oceniti aktivnost sleherne organizacije v zadnjem mandatnem obdobju; po drugi strani pa bi morali sprejeti čimbolj konkreten program dela za bodoče obdobje, ki naj bi temeljil na političnih ciljih in nalogah slovenskih sindikatov, ki jih je sprejela zadnja konferenca slovenskih sindikatov.

O vsem tem bi sedanja vodstva vsekakor imela veliko povedati, saj so razmere v kolektivih celjske občine kaj različne, marsikje tudi precej težavne in zaskrbljujoče. Vendar pa naj to ne bi pomenilo, tako so poudarili na seji predsedstva, nepotrebnih in splošnih razprav o vprašanjih, ki v zvezi s položajem delavcev v delovni organizaciji niso bistvenega pomena. Prav nasprotno: vsebino občnih zborov bi morali usmeriti tako, da bi bila celotna razprava usmerjena na konkreten dogovor o razreševanju vseh tistih vprašanj, ki neposredno vplivajo na materialni in družbeni položaj delavcev. S tem je predsedstvo ObSS Celje mislilo na konkretizacijo stališč in zahtev osnovnih organizacij sindikata do najnižjega osebnega dohodka in do politike delitve po delu, varstva pri delu in delovnih razmer, izobraževanja, usposabljanja in kulture delavcev, nadomestil za čas bolezni do 30 dni, rekreacije in oddiha — vštevši politiko regresiranja dopustov, pospešenega razreševanja stanovanjskih vprašanj in seveda tudi do razvoja in krepitve samoupravnih odnosov. V zvezi s slednjim naj bi osnovne organizacije še posebej ocenile dosedanje delo in nakazale bodoče delovanje v zvezi s samoupravno zakonodajo njihovih podjetij, vključevanjem v družbene dogovore, s katerimi v občini skušajo razrešiti pereče probleme itd.

KADRI IN ŠE ENKRAT KADRI!

Neaktivnost, neprizadetost in neodgovornost nekaterih vodstev osnovnih organizacij sindikata po mišljenju predsedstva ObSS Celje narekujejo potrebo po resnejšem pristopu h kadrovanju v nova vodstva osnovnih organizacij.

Predsedstvo ObSS Celje v zvezi s tem meni, da je potrebno v kadrovske priprave vključiti čim širši krog članstva, ki naj bi potem tudi predlagalo take in takšne kandidate, v katerih bodo videli jamstvo za uspešno vodenje osnovne organizacije in za razreševanje problemov v interesu članstva sindikalne organizacije. Položaj in dejavnost sindikata sta namreč odvisna od tega, kdo vse so člani izvršnega odbora, zlasti pa od tega, kdo je predsednik. Pod »kdo« pa je mišljen predvsem status, ki ga ti posamezniki zavzemajo v delovni organizaciji, kakšen je njihov osebni odnos do sindikata.

Izhodišče pri predlaganju kandidatov pa seveda mora biti predvsem družbeno-politična aktivnost, sposobnost in pripravljenost kandidatov, da bi delovali v sindikatu. Pri predlaganju kandidatov naj bi torej bili upoštevani vsi tisti, ki so se s svojim delom in stališči v družbeno-političnih organizacijah in samoupravnih organih smelo za-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Predsednik sveta ZSJ v Sloveniji

RADOVLJICA, 20. avgusta. — Danes je radovljiško občino obiskal Dušan Petrović-Šane, predsednik jugoslovanskih sindikatov. Najprej si je ogledal tovarno športnega orodja Elan v Begunjah, kjer ga je direktor Jože Osterman seznanil z nadaljnjim razvojem podjetja in z razširitvijo tovarne, ki bo prihodnji mesec zaključena. Za tem si je predsednik jugoslovanskih sindikatov ogledal še UKO, umetno kovaštvo v Kropi in stalni muzej v tej tovarni. Popoldne pa je občinski sindikalni svet Radovljica v Golf hotelu na Bledu priredil sprejem za sindikalne delavce in druge predstavnike družbeno-političnega in gospodarskega življenja v radovljiški občini, ki so se ga udeležili predsednik sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, predsednik republiškega sindikalnega sveta Tone Kropušek ter Marjan Rožič, sekretar sveta ZSJ. V razgovoru s predstavniki radovljiške občine je Dušan Petrović-Šane izrazil zadovoljstvo spričo gospodarskega razvoja v radovljiški občini in zlasti v obeh tovarnah, ki si jih je ogledal.

Predsednik jugoslovanskih sindikatov je v petek odpotoval na Dolenjsko, si je v Novem mestu ogledal nekatere tamkajšnje tovarne in se pogovarjal o aktualnih problemih s predstavniki novomeških sindikatov.

M. Ž.

Trenutki osvežitve ZLATOROG kornet

lučka

RES JE Tiki LJUBLJANA

- bojlerji
- kuhinjske nape
- prezračevalci za sanitarije

SO NAJBOLJŠI

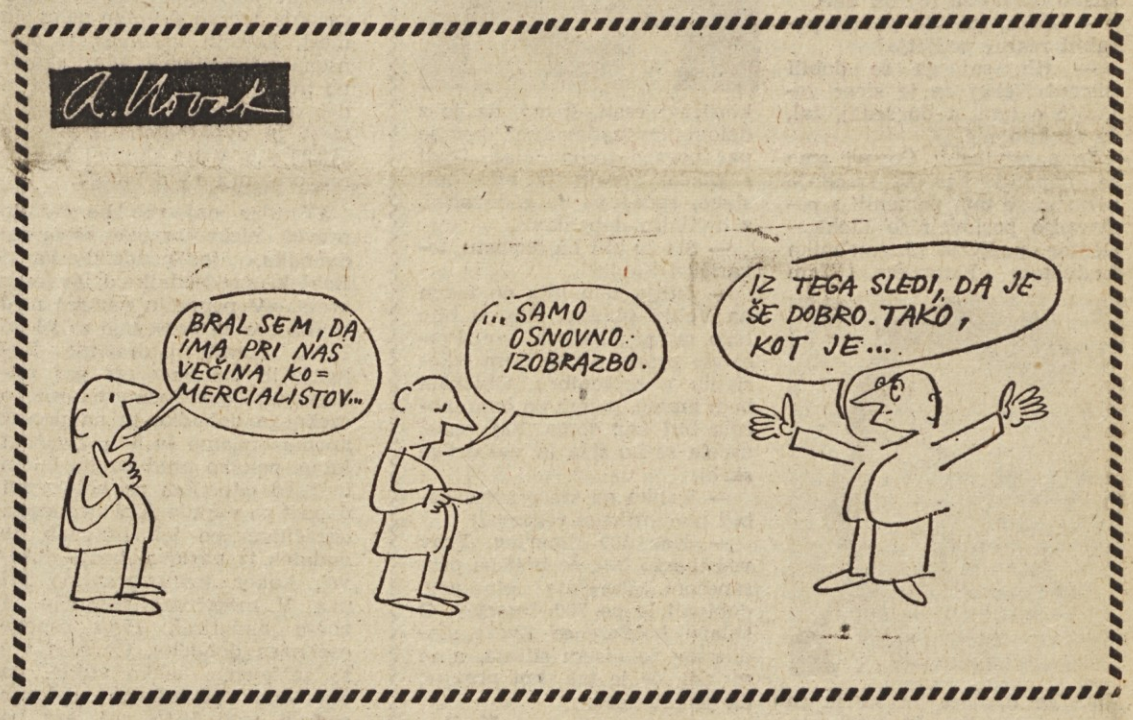

DELAVCI TOVARNE PEKO TRŽIČ O STALIŠČU SLOVENSKIH SINDIKATOV

Delavci tovarne PEKO Tržič, s katerimi smo se pogovarjali, so v bistvu enotno ocenili znano priporočilo slovenskih sindikatov glede najnižjega zaslužka 800 din za normalno delo v rednem delovnem času. Poudarili so, da je prav, če sindikati zastopajo tako stališče in s tem izražajo svojo skrb za delavski razred, katerega organizacija so. Vendar pa bi morali sindikati v določenem smislu svoje stališče še dopolniti, pravijo v PEKO. Za začetnike, za samske delavce, je najmanjši zaslužek morda še zadosten, za tiste pa, ki preživljajo tudi družine, je omenjeni zaslužek odločno prenizek in bi torej moral biti višji; morda vsaj 1000 dinarjev. Če so si glede tega enotni, pa se delavci tovarne PEKO precej razhajajo v mišljenjih v zvezi z možnostmi, ki jih imajo v tovarni, da bi lahko na splošno izboljšali raven osebnih dohodkov. ANDREJ ŠVAB (prvi z leve), sekalec spodnjih delov obutve (z ženo, ki je zaposlena, preživljata dva otroka), mesečno zasluži kakih 1400 din: »Marsikdo med nami bi lahko bolj delal in tudi več zaslužil, pa se mu enostavno ne ljubi. Kritizira pa, da ni dobro! Občutek tudi imam, da se nekaterim izplača, če se potuhnejo; saj razumete, kaj sem hotel reči. Zaradi takih stvari pa je končni rezultat slabši in vsi slabše zaslužimo. Drugi vzrok, ki po mojem vpliva na višino zaslužkov, so prepogosti zastoji zaradi pomanjkanja materiala. Takrat pač tiktakajo režijske ure...« MIRO PERNUŠ (drugi z leve), zaposlen pri nadevanju podplatov, samski, njegov mesečni zaslužek znaša do 900 din: »Mlad sem še, vem pa vseeno: če je odnos do dela dober, so tudi rezultati v redu! Vse skupaj pa se začenja pri pripravi dela, kjer bi se po mojem dalo še marsikaj izboljšati.« ZDENKA RIBIČ (v sredini), zaposlena pri potapljanju vpetnic, samska, zasluži med 700 in 800 din mesečno: »Če bi si vsi bolj prizadevali, bolje bi bilo! Drugega ne bi vedela povedati.« VIKTOR ALJANČIČ (drugi z desne), navlačilec zgornjih delov; z ženo, ki je zaposlena, preživljata 2 otroka in mater; mesečno zasluži od 1200 do 1300 dinarjev: »Vse preveč je še zastojev zaradi pomanjkanja surovin. Če bi razrešili ta problem, bi bilo za pripravo dela in za nas delavce dosti bolje!« JOŽE PRAPROTNIK (na desni), doslej preddelavec v sekalnici, z zaslužkom med 1000 in 1200 dinarji; od tega meseca dalje mojster, vendar mojstrske »plače« še ni dobil: z ženo, ki je zaposlena, vzdržujeta 2 otroka: »Pri nas je najbolj nerodno to, da imamo dve sezoni: pomladansko in zimsko sezono. Prva je močnejša; zato imamo tudi več dela in brez nadur ne gre! Če se kdaj zgodi, da zmanjka surovin, je potem potrebnih še več nadur, da bi nadomestili zamujeno. To pa ljudi najbolj jezi, ker pač imajo enkrat čez glavo preveč dela, že naslednji dan pa so morda sploh ali skoraj brez dela. A če bi se v nabavi bolj potrudili, bi tudi mi laže delali!« Še mnenje JULKE PRAPROTNIK, ki pa ni želela, da bi objavili njeno sliko; zaposlena je pri stiskanju podplatov; z možem, ki je zaposlen, preživljata dva otroka in mater; mesečno zasluži od 1000 do 1050 din: »Bolj in več delati kot delamo zdaj, enostavno ni mogoče. Skrajni čas, da se je šindikat zavzel za ljudi, zakaj pa mu plačujemo članarino!«

Sloves pomeni edino upanje...

Čeprav tržiška tovarna obutve Peko sodi med vodilne proizvajalce svoje stroke v državi, pa v pravilniku o delitvi osebnega dohodka še precej časa ne bo mogla zagotoviti minimalnega zaslužka 800 din mesečno ● Vsaj toliko pa lahko zasluži vsak delavec, če se le potrudi ● Sloves, ki ga uživa tovarna pri domačih in tujih potrošnikih, pomeni edino upanje, da bodo iz konkurenčnega boja izšli močnejši, da bodo zaposlenim lahko zagotovili večje zaslužke

(Nadaljevanje na 2. strani)

BREST POHIŠTVO

REZERVIRANI STOLPEC

Ste že slišali, kaj menijo sindikati?

Našo »mini« anketo o tem, kako so delavci seznanjeni s sklepom konference Zveze sindikatov Slovenije, da naj bi v delovnih organizacijah za vsakega zaposlenega zagotovili najmanj 300 in največ 600 dinarjev regresa za dopuste, smo tokrat nadaljevali med delavci ljubljanskih trgovskih podjetij.

Prva, ki smo jo obiskali, je bila Olga Premk, ki je že 6 let zaposlena v prodajalni »Mladinske knjige« v Čopovi ulici.

— Kako ste zadovoljni s svojim delom?

— Kar v redu je, le september je bolj hud mesec.

— Pa ste takrat nervozni zaradi gneč?

— O ne, saj ni časa, ko pa nepretrgano delamo. Kupci so nervozni, ker morajo kar precej čakati.

— Kako pa je s plačo?

— Bolj slabe so, a pravijo, da jih bodo povečali.

— Povedali ste mi, da ste bili julija v Poreču in da je bilo lepo. Kako pa je šlo z denarjem?

— Dobro, saj je bilo to sestrino darilo za rojstni dan.

— Zakaj pa ste potem porabili regres podjetja?

— Oh, saj ga še dobili nismo! Nekaj se je sicer govorilo o tem, a do sedaj, žal, še ni bilo ničˇ.

Iz papirnice v Čopovi smo se napotili kar v sosednjo ulico in se tam pomenili s poslovodjo poslovalnice Elektro-Center podjetja Jugotehnika Ludvikom Kušarjem. Tam

dela že dvajset let in je za svojo »zvestobo« že dobil uro, diplomo ter nekaj priznanja.

— Verjetno vam je delo tukaj všeč, ko vztrajate že celih dvajset let?

— Ja, zadovoljen sem. Delo je pestro, zadovoljstvo pa v tem, da ustvarimo precej prometa.

— Pa s plačo, ste zadovoljni?

— Zadovoljen sem, ker moram biti. Preveč pa tako ni nikoli, če povem po resnici.

— Kako pa je pri vas s počitniškim regresom?

— V redu. Letos smo dobili kar 400 dinarjev.

Tovariš Kušar je zasledoval razpravo v sindikatih o regresih, pravilno pa se mu zdi to, da je regres za vse v podjetju enako visok.

Zadnja, s katero smo govorili, je bila simpatična Marija Šubic. Dela v poslovalnici Ljubljanskih mlekarn na Mi-

klošičevi cesti. Pravi, da je z delom kar zadovoljna, ker je pač povsod treba delati. Tudi s plačo; včasih je bilo bolj slabo, sedaj pa je zadovoljna z osebnim dohodkom.

— Ste že bili na dopustu, tovarišica Šubic?

— Julija sem bila en teden na Veliki planini. Res je bilo lepo, vreme, narava, vse. Preostale proste dneve bom izkoristila v septembru. Obiskala bom mamo, potem pa bom morala biti kar doma. Saj veste, začela se bo šola in vse druge skrbi.

— Koliko pa ste pri vas dobili počitniškega regresa?

— Kar 500 dinarjev. Prav veseli smo bili, še bolj pa presenečeni. Prejšnja leta smo dobivali le po 200 dinarjev. O sklepu konference Zveze sindikatov še nisem slišala, a se mi zdi, če je tak, kot pravite, da je pravičen.

M. P.

PO STOPINJAH PRIPOROČILA SINDIKATOV O ZASLUŽKU NAJMANJ 800 DINARJEV ZA NORMALNO DELO V REDNEM DELOVNEM RAZMERJU

SLOVES POMENI EDINO UPANJE

Ni skrivnost, da naša obutvena industrija preživlja težke čase. Njene zmogljivosti so razdrobljene, obenem pa vseeno prevelike za domače potrebe. Zaradi tega se med proizvajalci bije neusmiljena bitka za domače tržišče, kajti izvoz postaja zaradi prevelikih podražitev osnovnih surovin vse manj zanimiv tudi za doslej priznane izvoznike obutve. Ob takšnih razmerah prede trda celo najboljšim podjetjem.

V tržiški tovarni PEKO, ki že leta sodi med najuspešnejše kolektive obutvene industrije v državi, odkrito priznavajo, da jim sloves, ki so si ga doslej pridobili pri domačih in pri tujih kupcih, pomeni pravzaprav še edino upanje, da bodo vzdržali, dokler se ne bi zgodilo »nekaj«, kar bi vplivalo na večji red na domačem trgu in kar bi vnovič spodbudilo večjo usmeritev v izvoz. Prav zaradi tega v tem trenutku niti ne pomišljajo na to, da bi slehernemu zaposlenemu zagotovili osebni dohodek najmanj 800 dinarjev. Zanje ta meja začenja pri 60 starih tisočakih, vendar vsakdo, če se le potrudi, lahko zasluži vsaj 80 tisočakov.

Po besedah pomočnika direktorja tovarne PEKO Janka Rozmana je trenutni položaj tak, da enostavno ni sredstev, s katerimi bi zagotovili minimalni zaslužek 800 dinarjev za normalno delo v rednem delovnem času. Takih in realnih možnosti najbrž tudi še ne bo precej časa, vendar pa je k temu pristavil: »Treba pa je upoštevati še nekaj; pri nas se od 1956. leta dalje dosledno nagrajujemo po delu, in od tega ne nameravamo odstopiti za nobeno ceno. To pomeni, da nikomur ničesar ne podarimo; tistega pa, ki dobro in pridno dela, temu primerno nagradimo. Zato pri nas ni pridnega in dobrega delavca, ki ne bi zaslužil vsaj 800 dinarjev na mesec, pa čeprav je zaposlen pri manj zahtevnem delu!«

KAKŠNE SO OSNOVE IN KAJ JE V KUVERTAH?

PEKO Tržič je v prvem polletju letošnjega leta dosegel poprečne osebne dohodke v višini 1130 din. Lestvica osebnih dohodkov po njihovem pravilniku začenja s prvo skupino delovnih mest, katerih vrednost je ocenjena s 506 dinarji. V to skupino trenutno ni razporejen noben delavec. Druga skupina delovnih mest je ovrednotena z osnovo 513,20 din. V tej skupini je zdaj razporejenih 12 delavcev.

»Vendar naj vas ne motijo preveč nizke osnove osebnega dohodka,« je poudaril **Pavel Roblek,** predsednik delavskega sveta. »V poprečju namreč naši ljudje norme presegajo za 25 do 30 %. Zaradi podražitve življenjskih stroškov pri nas slehernemu zaposlenemu na osnovo osebnega dohodka in na preseg norme dodamo še 5 %. Dvakrat letno, nekako pred novim letom in pred odhodom na kolektivni dopust pa vsakdo dobi na znesek, obračunan po teh osnovah, še dodatek iz naslova ‚tretje delitve', kakor temu pravimo pri nas. V mesečnem poprečju to znese nadaljnih 15 % osnove osebnega dohodka. Če zdaj vse to seštejemo, lahko vidite, da poprečno prizadeven delavec zasluži vsaj 50 % več, kot pa mu je zagotovljeno z osnovnim osebnim dohodkom. Praktično pa je tako, da tudi najnižjim kategorijam delavcev po vseh teh osnovah nanese osebni dohodek vsaj 800 din mesečno.«

»Vsemu navkljub pa je treba priznati, da je 300 izmed skoraj 1500 zaposlenih — denimo v maju — zaslužilo manj kot 800 dinarjev,« je nadaljeval **Janko Rozman.** »Vendar — zakaj? 93 članov kolektiva je delalo nepolni delovni čas. Pod 800 dinarji je zdaj praktično tudi celotni obrat Trbovlje, kjer se ljudje šele uvajajo v proizvodnjo. Isto velja za kolektiv nekdanje Čevljarske delavnice Tržič, ki se je pred leti priključil naši tovarni in se tudi šele privaja industrijskemu načinu dela. Zaradi tega in zavoljo dejstva, da pretežno večino zaposlenih predstavljajo nekvalificirani in priučeni delavci, oziroma da zaposlujemo tudi znatno število rehabilitiranih invalidov dela, je seveda poprečni mesečni dohodek, kot ga dosegamo v naši tovarni, precej nižji, kot bi lahko bil. Vendar je res tudi to, da se število zaposlenih z nižjimi zaslužki zmanjšuje iz meseca v mesec.«

MED ŽELJAMI IN MOŽNOSTMI

Razgovoru se je pridružil tudi predsednik osnovne organizacije sindikata **Janko Mladič.** Povedal je, da se je sindikat skupaj s samoupravnimi organi in vodstvom podjetja trudil, da bi — razen vsega drugega — kolektivu zagotovil kar najboljše zaslužke. Če zaradi trenutnega gospodarskega položaja ni možnosti, da bi tovarna zagotovila tak minimalni osebni dohodek, kot ga za normalno delo v rednem delovnem času predlagajo sindikati, s tem ni rečeno, da morda čez čas ne bi dosegli tudi tega.

»Rad pa bi poudaril, da pri nas vseskozi ostajamo na realnih tleh,« je nadaljeval **Janko Mladič.** »To pomeni, da v trenutnih razmerah pri nas vsakdo mora zaslužiti vsaj 600 dinarjev mesečno; tak je namreč naš interni dogovor. Če niti tega ne doseže, takega posameznika povabi na razgovor tehnični direktor podjetja; še posebej pa se s takim članom pogovori izvršni odbor sindikata! V razgovoru želimo poizvedeti za vzroke tako nizkega zaslužka, kot jih pač vidi in občuti prizadeti delavec. Povsem možno namreč je, da glavni vzrok nizkega zaslužka pomenijo slabosti v organizaciji dela, oziroma da je delo v določenih konkretnih primerih prenizko ocenjeno. Taki primeri so že bili in v razgovorih s prizadetimi smo te stvari tudi razčistili. Pozitivna stran teh razgovorov pa je tudi v tem, da na posameznike močno vplivajo v vzgojnem in psihološkem smislu. Nikomur namreč ni prijetno, če se mora iz meseca v mesec ‚zagovarjati', zakaj je tako malo zaslužil. Končno pa je tudi tako, da tovarna za take delavce sploh ni zainteresirana.

Sicer pa je takole: kdor pri nas dobro in pridno dela, ne glede na to, kaj dela, bo brez večje muke zaslužil vsaj 800 dinarjev. Sploh lahko rečem, da se večina delavskih zaslužkov giblje v mejah med 900 in 1100 dinarji. Pri tem bi omenil, da pretežno večino zaposlenih predstavljajo priučeni delavci, ki smo jim seveda priznali interno kvalifikacijo.

Glede priporočila sindikatov o najmanjšem zaslužku 800 din za normalno delo v rednem delovnem času pa samo še naslednje: bili so in bodo posamezniki, ki na noben način niso in ne bodo sposobni zaslužiti vsaj toliko, kot znaša najnižji zaslužek v tovarni. Če gre za lenuhe, jih ne bomo podpirali, pa naj sindikat ali kdorkoli drugi reče ali predlaga karkoli! V vseh drugih primerih, ko gre na primer za ostarele ali oslabele delavce, bodo delovne enote v breme svojih sredstev še naprej dodajale razliko med dejanskim zaslužkom takega delavca in med najnižjim zaslužkom, ki ga v tistem času dosegamo v tovarni. Menim, da obstajajo določene možnosti, da bi naš sedanji najnižji zaslužek 600 din pomaknili navzgor, vendar še ne na 800 din. Počakati moramo, kaj bodo pokazali naslednji meseci, saj je prodaja obutve močno odvisna tudi od vremena...«

MILAN GOVEKAR

V Modni hiši si lahko izberete bogat asortiment damske poletne konfekcije. Izbirali boste lahko med najrazličnejšimi modeli za šport, počitnice, službo ter modeli za svečanejše priložnosti. Poleg tega so na oddelku damske konfekcije v prodaji ekskluzivni, visoko modni modeli v omejenem številu.

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA — MARIBOR — OSIJEK

GLASILA DELOVNIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

OBVEŠČEVALCI ZA VEČ KOT 235.000 ZAPOSLENIH

V Sloveniji izhaja po preverjenih podatkih od aprila 1969. leta 161 glasil, ki jih izdajajo v delovnih organizacijah za obveščanje svojih delavcev. Ker zaposlujejo delovne organizacije, ki izdajajo svoja glasila 235.299 delavcev, pomeni, da ima v družbenem sektorju možnost informirati se o dogajanju v svoji delovni organizaciji skorajda vsak drugi delavec. Spričo takšne razširjenosti te vrste tiska se je odbor RS ZSS za tisk in informiranje v delovnih organizacijah odločil za raziskavo, ki naj ugotovi, kakšna je vsebina glasil delovnih organizacij — o čem poročajo, kako obravnavajo tematiko in kdo so avtorji prispevkov.

Raziskava je končana in posreduje nekaj zanimivih ugotovitev. Z njenimi izsledki so seznanjena v s a uredništva glasil delovnih organizacij v Sloveniji, saj so prejela po en izvod tiskane brošure »Vsebina glasil delovnih organizacij Slovenije«. Z današnjo izdajo tednika »Delavska enotnost« pa začenjamo objavljati serijo prispevkov, ki podajajo značilnosti glasila delovne organizacije ter njegove prednosti in pomanjkljivosti.

Število glasil ni stalno. Vsak mesec se pojavita eno ali dve novi, hkrati pa tudi katero omaga in preneha izhajati. Vendar vemo, da je aprila 1969. leta izhajalo v 157 delovnih organizacijah Slovenije 161 glasil, od tega 42 občasno, vendar najmanj štirikrat letno, 36 dvomesečno, 73 mesečno, 8 štirinajstdnevno in 2 tedensko.

Poprečna mesečna naklada vseh glasil je bila 313.328 izvodov, za njihovo tiskanje, za osebne dohodke delavcev v uredništvih in za avtorske honorarje sodelavcev pa porabijo vsak mesec kakih 434.000 dinarjev ali letno 5,210.000 dinarjev. V poprečju stane en izvod glasila 1,40 dinarja.

Od 161 glasil za 235.299 delavcev jih izhaja v Ljubljani 42 za 83.792 delavcev, v Mariboru 14 za 26.641 delavcev, v Kranju 9 za 21.544 delavcev, v Celju 7 za 11.350 delavcev, v Kopru 5 za 7172 delavcev, v Novi Gorici 5 za 4310 delavcev itd.

Kar 104 glasila izdajajo industrijske delovne organizacije, 16 glasil izdajajo storitvene delovne organizacije, 15 gradbene, 12 kmetijske, 10 delovne organizacije prometa in zvez ter 4 delovne organizacije s področja družbenih dejavnosti.

SKORAJ POLOVICO GLASIL IZHAJA V OBLIKI ČASNIKA

Po obliki ločimo glasila na biltene, ki so likovno skromni, obsegajo le nekaj listov razmnoženega besedila in so tudi po videzu najmanj privlačni, na revijsko vezane biltene, ki so po obsegu bližji revijam, opremljeni z ovitki in težijo k revialnemu razvrščanju besedila in naslovov; nato na revije in na časnike. In prav poslednjih, to je časnikov, je kar 78, to je nekaj manj kot polovica; biltenov je 51, revijsko vezanih biltenov je 19 in revij je 13. S ploskim tiskom ali knjižnim tiskom tiskajo 71 glasil, s ciklostilnimi ali šapirografskimi stroji razmnožujejo 37 glasil, z ofsetnimi stroji za male naklade tiskajo 27 glasil, z rotacijskimi tiskarskimi stroji pa tiskajo 7 glasil.

MED 144 ODGOVORNIMI UREDNIKI LE 38 PROFESIONALCEV

Od 157 uredništev smo prejeli odgovore za 144 odgovornih urednikov o naravi njihovega dela, za 156 urednikov o njihovi izobrazbi in za 143 uredniških odborov izobrazbeni sestav.

Profesionalni uredniki delajo na naslednjih delovnih mestih: 12 kot vodja informativne službe, 10 kot uredniki glasila, 10 kot novinarji, 3 kot vodje propagande in po eden kot lektor oziroma knjižničar. Uredniki-amaterji pa delajo na delovnih mestih z naslednjimi nazivi: 16 kot vodje splošne službe, 11 kot vodje organizacijsko-kadrovske ali kadrovske službe, 10 kot sekretarji, 7 kot direktorji sektorja, 6 kot pomočniki direktorja, 5 kot pravni referenti, po 4 kot vodje komerciale, vodje izobraževalnega centra, tajniki organov samoupravljanja itd. Med 107 uredniki, ki opravljajo uredniške posle poleg svojega rednega dela brezplačno ali za določen honorar, je 72 ali 67 % vodilnih delavcev — članov strokovnega kolegija. Največ, in to 60 urednikov (56 %) opravlja sicer kadrovske, splošne, pravniške ali izobraževalne posle, 19 urednikov (18 %) opravlja direktorske posle, 11 urednikov (10 %) pa opravlja različne komercialne posle.

Z VISOKO IZOBRAZBO LE VSAK TRETJI UREDNIK

Od 156 urednikov ima visoko izobrazbo 50 (32 %), višjo 42 (26 %), srednjo 54 (34,6 %) in nepopolno srednjo šolo 10 (6,5 %). Med 50 uredniki z visoko izobrazbo je 28 diplomantov s področja družboslovja, 11 s področja ekonomskih ved in 11 s področja tehniških ved. Med 42 uredniki z višjo izobrazbo je 24 diplomantov s področja družboslovja, 16 s področja ekonomije in organizacijske znanosti ter 2 s področja tehnologije. Med 54 uredniki s srednjo izobrazbo je 36 absolventov s področja, ki daje poudarek družboslovju, in 18 absolventov s področja ekonomije in tehnologije. V 143 uredniških odborih glasil delovnih organizacij je 821 članov ali poprečno po 6 članov v enem odboru. Visoko izobrazbo ima le 218 članov (26,6 %), višjo samo 137 članov (16,7 %), srednjo izobrazbo ima 331 članov (40,3 %), z nepopolno srednjo ali nižjo izobrazbo pa je v uredniških odborih 135 članov (16,3 %).

NIZKI OSEBNI DOHODKI PROFESIONALNIH UREDNIKOV

Iz zbranih podatkov za 37 profesionalno zaposlenih urednikov, ki bodisi samo urejajo glasilo ter skrbijo za njegovo redno izhajanje ali pa skrbijo v celoti za organizirano obveščanje zaposlenih ter s tem tudi za urejanje glasila, je poprečni mesečni osebni dohodek 1432 dinarjev. Najvišji mesečni osebni dohodek med profesionalnimi uredniki je 2500, najnižji pa samo 900 dinarjev. Nizke osebne dohodke in s tem tudi nizko vrednotenje dela profesionalnih urednikov izpričuje tudi podatek, da prejema manj kot tisoč dinarjev mesečnega osebnega dohodka en urednik, med 1001 in 1200 dinarji 8 urednikov, med 1201 in 1400 dinarji 10 urednikov, med 1401 in 1600 dinarji 10 urednikov, med 1601 in 1800 dinarji 4 uredniki, med 1801 in 2000 dinarji 3 uredniki in nad 2001 dinar le en urednik.

Skoraj polovica (52) urednikov, ki opravljajo uredniške posle poleg svojega rednega dela, prejema za uredniške posle mesečni honorar, ki pa ni večji od 700 dinarjev. Poprečna višina mesečnega honorarja za tako delo 52 nagrajevanih urednikov je 223 dinarjev. Preostalih 55 urednikov-amaterjev za svoje prostovoljno delo pri urejanju glasila ne dobiva nobene nagrade.

DUŠAN REBOLJ

● PRIHODNJIČ:

»KAJ SMO HOTELI UGOTOVITI Z RAZISKAVO O VSEBINI GLASIL«

Začenjajo priprave na občne zbore osnovnih organizacij

(Nadaljevanje s 1. strani)

vzemali za demokratične odnose v kolektivu in za interese delavcev. V tem smislu predsedstvo ObSS Celje predlaga, da bi kandidate »pridobili« tudi tako, da bi jih poprej razrešili ali razbremenili raznih drugih funkcij.

ZAKAJ KONFERENCA CELJSKIH SINDIKATOV?

Slovenski sindikati so na svoji prvi konferenci že sprejeli program političnih ciljev in nalog, za katere se zavzemajo in pri katerih uresničevanju tudi nameravajo sodelovati. Konkretizacija teh ciljev in nalog bo seveda morala upoštevati specifične razmere posameznih občin oziroma področij. Prav zaradi tega, da bi izoblikovali praktične napotke za bodoče lastno delovanje, se bodo celjski sindikati v prvi polovici oktobra letos sestali na svoji konferenci in poskušali določiti konkreten program uresničevanja osrednjega dokumenta slovenskih sindikatov.

Povedati velja, da celjska občina vsem prizadevanjem navkljub v zadnjem času spet zaostaja za poprečnimi dosežki slovenskega gospodarstva. Vzrokov in pojasnil za to je več in o njih na tem mestu ne bi razpravljali. Omenili pa bi, da je predsedstvo ObSS Celje sklenilo, naj bi komisija za gospodarstvo in družbeno-ekonomske odnose občinskega sindikalnega sveta najkasneje do sredine septembra pripravila ustrezno analizo in hkrati izoblikovala tudi predloge o bodočem delovanju sindikatov v občini. Ti predlogi naj bi še zlasti zajemali vprašanja, ki jih celjski sindikati predlagajo kot okvirno usmeritev letošnjih občnih zborov osnovnih organizacij sindikata, o katerih smo v uvodu že spregovorili. Po tej poti bi torej bilo poskrbljeno za usklajeno delovanje vseh sindikalnih organizacij in vodstev v občini.

-mG

LILET
TOVARNA OBUTVE
M A R I B O R
izdeluje žensko modno obutev in se priporoča s svojimi prodajalnami
v Mariboru, Žalcu, Rijeki, Beogradu, Kikindi, Sisku

Priprave na II. kongres samoupravljavcev Jugoslavije

V tej rubriki objavljamo zanimive primere iz naše samoupravne prakse, povzete iz več kot sto prispevkov, ki jih delovni kolektivi Jugoslavije pripravljajo za II. kongres samoupravljavcev in ki so nedvomno najprepričljivejši dokaz globine in širine samoupravljanja, ki smo ju že dosegli

Nekaj bo treba spremeniti

V prejšnji številki našega tednika smo spregovorili o tem, kaj v Industriji stekla Pančevo sodijo o vplivu gospodarskega sistema na samoupravno odločanje o akumulaciji in razširjeni reprodukciji. Zapisali smo, da pančevski steklarji opozarjajo na probleme zlasti s štirih področij gospodarskega sistema. O problematiki urejanja cen gotovih proizvodov, o grenkih izkušnjah in kritičnih stališčih pančevskih steklarjev smo spregovorili podrobneje že v prejšnji številki in obenem napovedali, da bodo tema današnjega razmišljanja odnosi med podjetjem in družbeno skupnostjo glede na ustvarjene rezultate dela in probleme sekundarne delitve.

Ne brez vzroka delavci v pančevski industriji stekla obravnavajo ta sklop problemov z dveh vidikov — z vidika predreformnega obdobja in z vidika rezultatov, ki jih je prineslo nekajletno delovanje gospodarske in družbene reforme.

Torej najprej predreformno obdobje.

»Cene ravnega stekla so prišle pod družbeno kontrolo v 1960 letu, že v 1961 letu je bil 10 % prometni davek na ravno steklo, leta 1962 pa je znašal ta davek celo 15 %«, pripovedujejo v Industriji stekla Pančevo. »Utemeljen pa je bil ta ukrep z višjno stopnjo akumulacije, kot da jo dosega grupacija, kateri pripadamo. Nikomur ni bilo pri tem nič mar, če smo to grupacijo, o kateri je bilo govora, predstavljali mi sami, saj je bila naša tovarna tedaj edini proizvajalec ravnega stekla v državi! Očitno je, da se je pač nekomu zahotelo naših sredstev in da si jih je tudi vzel, ne da bi si pri tem prizadeval ugotoviti, ali so rezultat dela, odpovedovanja in podobnega naših ljudi.«

V dokaz navajajo v tovarni stekla v Pančevu nekatere zgovorne podatke: v tem obdobju od 1961. leta do 1965. leta — je bila vsota skladov podjetja manjša od prometnega davka za 7 milijonov N-dinarjev, če pa upoštevamo vse družbene dajatve, ki jih je v tem obdobju plačala tovarna, potem so bila sredstva skladov manjša od dajatev kar za 63,6 milijona N-dinarjev ali za 3,6-krat. Ob vsem tem pa so bili zaposleni nagrajeni za visoko produktivnost in težke delovne razmere z več kot skromnimi osebnimi dohodki, pri tem se je petina zaposlenih v tovarni — tovarna je tedaj v poprečju zaposlovala 1798 delavcev — bodila tudi s težkimi stanovanjskimi razmerami.

Zavoljo tega tudi razumljiv komentar delavcev pančevske industrije stekla:

»Zavoljo vsega tega sodimo, da je omenjeno šestletno obdobje nič drugega kot obdobje najbolj grobega izkoriščanja, kar pa je tudi glavni vzrok, da nismo uspeli storiti ničesar za izboljšanje proizvodnje in tehnološkega procesa. Razumljivo je, da se posledice tega obdobja odražajo še dandanes na reproduktivno sposobnost podjetja, čeprav nas še vedno obravnavajo kot srednje, če ne celo kot nadpoprečno akumulativno podjetje v industriji.

Spričo vseh teh dejstev je kaj lahko razumeti zatrjevanje delavcev iz tovarne stekla v Pančevem, ko pravijo, da jim reforma ni pomenila bremena, čeprav je bila v začetku dokaj kategorična pri odpravljanju nekaterih slabosti v gospodarjenju:

»V ciljih reforme smo videli stabilnost gospodarjenja in možnost, da si izboljšamo naš ekonomski položaj«, pripovedujejo v pančevski industriji ravnega stekla.

V kolikšni meri so se uresničila ta pričakovanja pančevskih steklarjev, lahko razberemo iz nekaterih podatkov. Medtem ko je leta 1966 sodelovalo podjetje v doseženem dohodku s 66,7 %, pa je družbena skupnost sodelovala s 33,3 %; v minulem letu se to razmerje še popravi: podjetje sodeluje v ustvarjenem dohodku s 73,3 %, družbena skupnost pa s 26,7 %. In če bi upoštevali vse štiriletno obdobje, potem dobimo naslednje podatke: udeležba podjetja v ustvarjenem dohodku je znašala v poprečju 68,7 %, skupnost pa je participirala z 31,3 %.

Lahko bi rekli, da so se pričakovanja pančevskih steklarjev v celoti izpolnila. Vendar sami pravijo, da ne povsem! Tako komentirajo svoje nezadovoljstvo:

»Ostanek sredstev, namenjenih za sklade, je še vedno manjši od sredstev, ki jih vzame družbena skupnost. V obdobju zadnjih štirih let znaša ta razlika v prid skupnosti 110 milijonov N-dinarjev — in to kljub temu, da se je delitveno razmerje resnično izboljšalo v prid podjetja. Razmerje med udeležbo skupnosti in naših skladov v ustvarjenem dohodku pa je za nas še vedno močno aktualno vprašanje, saj skupna sredstva ustvarjenih skladov v obdobju po reformi predstavljajo le četrtino sredstev, ki jih potrebujemo za zamenjavo zastarelega tehnološkega procesa. Razen tega pa je treba upoštevati še dejstvo, da so ta sredstva v znatni meri zamrznjena pri kupcih. Tudi gibanje osebnih dohodkov v našem podjetju je pod jugoslovanskim poprečjem.«

Spričo tega bi lahko takole povzeli zaključke pančevskih steklarjev za obdobje po reformi, ki jih nameravajo posredovati tudi II. kongresu jugoslovanskih samoupravljavcev:

● Reforma je sicer izboljšala materialni položaj podjetja, zagotovila je večjo rast dohodka in izboljšala delitveno razmerje med podjetjem in družbo v prid proizvajalcev. Kljub vsemu pa družba še vedno zajema znatna sredstva. In če upoštevamo, da zelo močan porast življenjskih stroškov vpliva tudi na delitev, se pravi na povečevanje sklada osebnih dohodkov, potem tudi v obdobju po reformi ostajajo podjetju premajhna sredstva, da bi se lahko lotilo uresničevanja kakršnih koli resnejših programov modernizacije.

● Spričo znane nelikvidnosti v gospodarstvu je podjetje hočeš nočeš moralo kreditirati kupce, s tem pa se je še zmanjšala njegova reproduktivna sposobnost.

● Družbena skupnost bi morala hitreje prenašati sredstva na gospodarske organizacije, da bi se tako povečala materialna zainteresiranost proizvajalcev za razširjeno reprodukcijo kot odločilnega dejavnika za razvoj gospodarstva in za njegovo večje vključevanje v mednarodno delitev dela. Pri tem gre predvsem za povračilo tistih sredstev, ki jih družba zajema preko obresti na poslovni sklad, in za tisti del, ki ga delovna organizacija formira z izločanjem iz dohodka. Ni razumljivo pa tudi ni realno pričakovati, da bi delavci izločali sredstva iz dohodka v poslovni sklad, zatem pa na tako izločana sredstva plačali družbeni skupnosti obresti na poslovni sklad. Takšno zajemanje družbene skupnosti pa je zlasti neupravičeno tedaj, ko gre za odpovedovanje članov delovne organizacije, za zavestno zniževanje osebnih dohodkov samo zato, da bi lahko hitreje uresničevali program modernizacije. S tako neprimernimi instrumenti pa družbena skupnost ne bi smela omaloževati naporov in prizadevanj delovnih kolektivov!

Toliko o tem delu razmišljanj delavcev v industriji ravnega stekla v Pančevu. Prihodnjič pa bomo spregovorili o tem, kaj v Pančevu sodijo o nestabilnosti gospodarskega sistema in o njenih posledicah na daljnosežnejše poslovno usmerjanje delovnih organizacij.

S. B.

Pravna posvetovalnica DE

● **VPRAŠANJE:**

V šolskem letu 1969/70 sem 17. julija 1970 opravil maturo na ESŠ v Mariboru. Podjetje mi je plačalo šolnino za vsa štiri leta, jaz sem se pa moral obvezati, da ostanem po končani šoli v podjetju še tri leta. Sedaj sem se vpisal v višjo pravno šolo v Mariboru. Ali je podjetje upravičeno v primeru, da mi plača šolnino tudi za pravno šolo, vezati me pogodbeno za dve leti po preteku šolanja, to je še v času, ko mi še teče prva obveza, ali pa šole od leta 1974. dalje za dve leti?

A. M. — LJUBLJANA

● ODGOVOR:

Za podjetje je plačilo šolnine na ESŠ in tudi na pravni šoli materialna investicija, ki jo vlaga za vaše šolanje z namenom, da poskrbi za strokovni kader. Praviloma podjetja in ustanove povezujejo plačilo šolnine s pogojem, da ostane delavec po zaključnem šolanju ali specializaciji na delu vsaj še toliko časa, kolikor časa ga je delovna organizacija štipendirala, oziroma je drugače plačevala njegovo izobraževanje. Pravilo je tudi, da podpisuje delavec v takšnih primernih s podjetjem določeno pismeno pogodbo, v kateri se medsebojne pravice in obveznosti precizirajo.

Vaše podjetje je upravičeno, da vas obveže ostati v delovnem razmerju še toliko časa, kolikor bo trajalo šolanje na pravni šoli, če bi vam šolnino za to šolo plačalo ne glede na to, da traja vaša obveznost v tem času še iz prve pogodbe. Vaša stvar pa je, ali boste sprejeli takšen pogoj, ker ga lahko zavrnete in se sami šolate na pravni šoli. Seveda pa ostane potem obveznost vračila dosedanje štipendije na ESŠ, če ne pride do drugačnega sporazuma med vami in podjetjem in če ne nastopite dela pri podjetju toliko časa, kolikor je trajalo šolanje na ESŠ oziroma štipendiranje.

J. TRAJČEV

● **VPRAŠANJE:**

V mesecu maju letos sem bil na rednem letnem dopustu ter sem v tem času moral dvakrat nastopiti svoje izvenslužbene dolžnosti, ki pa so vezane tudi na moje delovno razmerje v vojnem centru v Rimskih Toplicah. Tako sem se moral enkrat udeležiti v Ljubljani konference kot član naše organizacije, drugič pa sem se moral udeležiti predavanja vojnih obveznikov o civilni zaščiti v občini Laško. Zanima me in prosim za odgovor, ali se mi ta dva dneva štejeta v moj redni letni dopust, ker za udeležbo na teh sestankih in seminarjih nisem dobil plačila.

L. I. — Rimske Toplice

● ODGOVOR:

Čl. 70 temeljnega zakona o delovnih razmerjih določa, da časa, kakršne koli odsotnosti z dela, ki se priznava v delovno dobo, delovna skupnost ne sme odbiti od letnega dopusta. Če pa je delavec, ki je na letnem dopustu, zbolel, se mu čas dovoljenega bolezenskega dopusta ne šteje v letni dopust. Kot je razvidno iz tega določila TZDR, se vam odsotnost za udeležbo seminarjev in konferenc v času, ko ste koristili letni dopust, šteje v letni dopust, ker zakon predvideva kot edino izjemo le čas bolezenskega dopusta. Za vse druge primere odsotnosti pa to ne velja; ne more pa se seveda te odsotnosti šteti v letni dopust, če delavec sicer redno dela in ni na dopustu, je pa odsoten zaradi udeležbe na vajah, seminarjih in podobno.

A. POLJANŠEK

KUPON za pravno posvetovalnico DE

KAKO SMO ORGANIZIRANI?

OSNOVNA NAČELA

Načela organiziranosti in delovanja sindikalne organizacije v delovnih organizacijah z dislociranimi obrati

Naš list bo v več zaporednih prispevkih obravnaval organizacijo, oblike, vsebino in metode delovanja sindikalnih organizacij v podjetjih z dislociranimi obrati. Omenjeno tematiko je letos obravnaval tudi plenum Republiškega odbora Sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije.

Število delovnih organizacij s tako imenovanimi »dislociranimi obrati« je čedalje večje. Naraščanje povzroča bodisi narava dela, bodisi reorganizacija ali združevanje delovnih organizacij, ko se nekatere donedavna gospodarsko, samoupravno in politično docela samostojne delovne organizacije znajdejo v položaju »obrata«. Tak obrat pa, vsaj po izkušnjah sodeč, dokončno odloča le o malokateri zadevi — razen v primeru, ko ima status pravne osebe. Poslovanje podjetja terja, da po gospodarski in samoupravni strani čimprej določimo pravice, ki jih imajo obrati (delitev dohodka, delovna razmerja ipd.) oziroma da se uredijo medsebojni odnosi, organizacija političnega življenja pa pogostokrat ostane takšna, kot je bila pred združitvijo ali reorganizacijo delovne organizacije. Najbrž tudi ni realno pričakovati, da bi nekdo izven političnih organizacij vzpodbudil ali celo zahteval drugačno organizacijo političnega življenja, če to ne store vodstva političnih organizacij sama.

ORGANIZACIJO OOS USKLADIMO Z ORGANIZACIJO DELA IN SAMOUPRAVLJANJA

Usklajenost organizacije sindikata z organizacijo dela in samoupravljanja je eno temeljnih načel organiziranosti sindikalne organizacije nasploh, v delovni organizaciji z dislociranimi obrati pa še posebej. Ali drugače: sindikalna organizacija naj se organizira na vseh ravneh, kjer se tehnološko in samoupravno zaključujejo posamezne faze delovnega procesa, na primer v delovnih enotah. Tovrstna organizacijska usklajenost omogoča po politični strani uspešnejše ugotavljanje, proučevanje in reševanje problemov povsod tam, kjer se pojavljajo, in to tako v korist celotne delovne organizacije, kakor tudi njenih posameznih delov.

To načelo, žal, ni povsod v veljavi. Ko smo pred časom obiskali 9 delovnih organizacij z dislociranimi obrati, smo sicer ugotavljali precejšnjo skladnost med organizacijo dela in samoupravljanja, ni pa bila temu prilagojena tudi organizacija sindikalne organizacije. Opazili smo namreč primere, ko med sindikalnimi organizacijami organizacijskih enot (dislociranih obratov) ni bilo nikakršne medsebojne organizacijske povezanosti oziroma koordinacije dela. Obstajal ni nikakršen skupen (koordinativen) organ sindikalnih organizacij. Sindikalne organizacije v dislociranih obratih niso imele nikakršnih medsebojnih stikov, niti formalnih niti neformalnih. Skratka, osnovne organizacije v dislociranih obratih so bile v celoti samostojne in so se organizacijsko povezovale izključno s tistim občinskim sindikalnim svetom, na področju katerega je bil dislocirani obrat. Ker med organizacijami v dislociranih obratih ni bilo sodelovanja, je logično, da druga za drugo niso vedele — čeprav v istem podjetju — naj katera od njih dela. Sndikalna organizacija na sedežu matičnega podjetja, ali bolje: vodstvo te organizacije, je pred organi upravljanja celotnega podjetja reprezentiralo voljo, želje in interese tudi tistega članstva, ki ga dejansko ni povezovalo in katerega ni bilo niti formalni niti realni predstavnik.

DVOSMERNO POVEZOVANJE OOS V DISLOCIRANEM OBRATU

V dislociranem obratu se praviloma srečujeta dva, največkrat različna interesa: matičnega podjetja in družbenopolitične ali lokalne skupnosti, na območju katere je dislocirani obrat. Glede na vlogo sindikalne organizacije v usklajevanju različnih interesov in razreševanju konfliktov, je logično in nujno, da se organizacije sindikata v dislociranih obratih organizacijsko povezujejo tako znotraj podjetja, se pravi, po proizvodnem načelu, kakor tudi s tamkajšnjimi organi sindikata in zveze sindikatov, to je po teritorialnem načelu. Niti ena skrajnost, na primer izključno povezovanje OOS v dislociranem obratu s tamkajšnjimi — teritorialnimi organi sindikatov, niti druga, na primer izključno povezovanje OOS v dislociranem obratu v organizacijo znotraj podjetja, ne zadovoljuje. Tako za eno kot drugo smer povezovanja OOS v dislociranem obratu obstajajo določeni vzroki. Denimo, delovno silo v dislociranem obratu skoraj vedno predstavljajo ljudje iz tamkajšnjega kraja, ki pretežni del svojih osnovnih življenjskih potreb zadovoljujejo v svojih trgovinah, šolah, vzgojno-varstvenih ustanovah, uporabljajo komunalne naprave itd. Zato je sodelovanje OOS v dislociranem obratu s tamkajšnjimi organi sindikatov povsem umestno. Po drugi strani pa je dislocirani obrat samo organizacijski del celotnega podjetja, ki sprejema skupne osnove gospodarjenja, načrtovanja, delitve dela, delitve dohodka in osebnih dohodkov, samoupravni predpisi ipd., zato je povsem logična tudi povezava OOS v dislociranih obratih znotraj podjetja.

ORGANIZACIJI OOS PRILAGODITI DELITEV ČLANARINE

Tak dvosmerni način organizacijskega povezovanja OOS v dislociranem obratu terja tudi spremembe v financiranju dejavnosti sindikalnih organizacij. Posamezne odločitve o integraciji podjetij kažejo na primere, ko po združitvi preneha delo prej samostojnih sindikalnih organizacij, članarina pa odteka na sedež matičnih podjetij. Osnovne organizacije v dislociranih obratih ostanejo brez sredstev za svojo temeljno politično dejavnost ali pa so v celoti odvisne od naklonjenosti in dobrohotnosti vodstev obratov, ki jim ob različnih priložnostih dodeljujejo »namenska« sredstva. Najbrž tudi drugi način, ko celotna članarina ostaja v dislociranem obratu, ne ustreza najbolj. V takem primeru niso zagotovljena redna sredstva za financiranje skupne dejavnosti sindikalnih organizacij celotnega podjetja (koordinativnih organov). Skupni organi sindikalnih organizacij, ki so ustanovljeni na ravni podjetja kot celote, so v takem primeru finančno odvisni od sredstev, ki jim jih dodeljujejo uprave podjetij. Ni izključeno, da prav zaradi nerazčiščenih odnosov v delitvi članarine v podjetjih z dislociranimi obrati ni urejeno tudi marsikatero drugo organizacijsko in vsebinsko vprašanje, na primer to, da ni skupnih organov sindikalnih organizacij za celotno podjetje ali pa da osnovne organizacije v dislociranih obratih politično niso aktivne ipd.

Osnovna sindikalna organizacija v dislociranem obratu bi morala del svoje članarine izločiti in nameniti skupni politični dejavnosti vseh sindikalnih organizacij podjetja. V tistih primerih, ko se vsa članarina iz dislociranih obratov zbira na sedežu matičnega podjetja, pa morajo skupni organi vseh sindikalnih organizacij del članarine prepustiti OOS v dislociranih obratih.

JOŽE SINTIČ

Fotografija nelikvidnosti

Nelikvidnost z vsemi svojimi posledicami je še vedno eden izmed najbolj zapletenih problemov gospodarstva. Plačilna zposobnost delovnih organizacij se je zlasti v letu 1969 močno poslabšala. Praksa kaže, da nelikvidnost otežkoča prizadevanja za bolj intenzivno gospodarjenje, za povečanje storilnosti in za uresničevanje drugih ciljev gospodarjenja. Morali bi doseči, da bi delovne organizacije in drugi subjekti gospodarjenja poslovali v okviru svojih materialnih možnosti in okrepiti bi morali vlogo skupnih rezerv gospodarskih organizacij. Slabo gospodarjenje posameznih delovnih organizacij bi tudi ne smelo obremenjevati in zavirati razvoja tistih, ki dobro poslujejo.

Zaradi kritičnih razmer na področju nelikvidnosti smo doslej sprejeli številne ukrepe, ki naj bi zajezili nadaljnje poslabšanje gospodarskega položaja, povečali finančno disciplino delovnih organizacij in prispevali k hitrejši selekciji med gospodarskimi organizacijami. Rezultati novih ukrepov bodo sicer znani šele potem, ko bodo učinkovali, vendar pa je že sedaj mogoče govoriti o prvih pozitivnih vplivih.

Po podatkih službe družbenega knjigovodstva se je v obdobje januar—marec (za kasnejše mesece še ni podatkov!) razmerje med fakturirano realizacijo ter terjatvami in obveznostmi izboljšalo. V primerjavi z istim obdobjem lani se je fakturirana realizacija povečala za 22 %, terjatve od kupcev za 24 %, obveznosti do dobaviteljev pa za 25 %. Pri tem je znašal ob koncu marca presežek terjatev nad obveznostmi 4060 milijonov dinarjev, ki z njimi gospodarstvo Slovenije kreditira negospodarstvo v Sloveniji in druga območja v državi.

Na boljše plačevanje obveznosti je vplival zlasti ukrep o obvezni uporabi posebnih sredstev. Ti prenosi so v Sloveniji znašali letos v petih mesecih skupaj 1187 milijonov dinarjev; od tega iz rezervnih skladov kakih 90 %, iz vseh drugih virov pa le približno 10 % (iz deviznih računov le približno 3 %). Pri tem je treba opozoriti, da je bilo od gornje vsote uporabljeno za izplačilo osebnih dohodkv 862 milijonov dinarjev, kar skupaj s posebnimi tujimi sredstvi za izplačilo osebnih dohodkov (namenski krediti) v višini 39 milijonov dinarjev ali skupaj 901 milijon dinarjev predstavlja več kot tretjino vseh izplačanih osebnih dohodkov v tem času!

Višina sredstev, na katera so se glasili neizvedeni sodni sklepi in akceptni nalogi, je znašala ob koncu maja 211 milijonov dinarjev, medtem ko je še decembra lani znašala 327 milijonov dinarjev. To znižanje je rezultat uporabe sredstev iz posebnih računov, večje skrbi delovnih organizacij za likvidnost pri poslovanju ter manjšega števila sprejetih sodnih in akceptnih nalogov. Plačevanja so zlasti olajšali novi odobreni krediti (kratkoročni krediti gospodarstvu so bili ob koncu maja za 253 milijonov ali za 4,4 % višji kot ob koncu leta 1969, pri poravnavanju obveznosti pa so zaostreni ukrepi vnesli več reda.

Znižanje števila neizvedenih sodnih sklepov in akceptnih nalogov je povzročilo, da ima letos blokirane žiro račune mnogo manj gospodarskih organizacij kot lani. Ob koncu leta 1969 je imelo blokiran žiro račun 111 gospodarskih organizacij, med njimi 15 nepretrgoma več kot tri mesece, 31 maja letos pa je imelo blokiran žiro račun še 81 gospodarskih organizacij.

O stanju likvidnosti v gospodarstvu govorijo tudi podatki o sredstvih na žiro računih: 31 maja letos so bila ta sredstva za 3 % nižja kot ob koncu decembra lani in za 29% višja kot 31. maja lani. Primerjava z decembrom ne kaže večjega zboljšanja likvidnosti, ker so se močno povečale proizvodnja in cene

Tako ob koncu leta 1969 kot ob koncu maja letos odpade kakih 85 % neporavnanih obveznosti do poslovnih partnerjev in družbene skupnosti na nekaj večjih gospodarskih organizacij, ki zaposlujejo več kot 1000 delavcev v Sloveniji. Ob koncu leta 1969 je imelo 18 gospodarskih organizacij z več kot 1000 zaposlenimi blokirane žiro račune v višini 250 milijonov dinarjev; te gospodarske organizacije zaposlujejo skupno približno 45.000 delavcev. Ob koncu maja letos pa je SDK blokirala žiro račune še 10 gospodarskim organizacijam z več kot 1000 zaposlenimi, ki zaposlujejo skupno 29.000 delavcev. Njihove neporavnane obveznosti so znašale 170 milijonov dinarjev.

V prvih štirih mesecih letos je izplačevalo v Sloveniji nepopolne osebne dohodke skupno 67 delovnih organizacij: od tega v aprilu 26 delovnih organizacij s skupno 12872 zaposlenimi. V vseh štirih mesecih je nepolne osebne dohodke izplačevalo 12 delovnih organizacij s skupno 8952 zaposlenimi, od tega štiri delovne organizacije v industriji, ena v gradbeništvu, tri v trgovini in gostinstvu ter štiri v obrti.

Ugotovitve kažejo, da so stalno nelikvidne predvsem večje gospodarske organizacije. Ta podjetja pa vplivajo s svojimi nerešenimi problemi tudi na drugo gospodarstvo. Zato bi se morale pri razreševanju teh in drugih vprašanj čimprej vključiti tudi občinske skupščine, čeprav predpisi predvidevajo njihove posege šele po ugotovitvi izgub. Odločiti bi morale, katere izmed nelikvidnih gospodarskih organizacij imajo še možnosti za gospodarski razvoj in jih kaže zato podpreti, in katere teh možnosti nimajo in jih bo treba zapreti, zaposlene pa preusmeriti na druga področja gospodarskega življenja

inles
OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA NA KREDIT
ribnica

VELEBLAGOVNICA
nama
N
LJUBLJANA
- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:
TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO, Ljubljana, Wolfova 1
KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka,
BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

VELENJSKA PRIZADEVANJA ZA ODPRAVO NAJNIŽJIH OSEBNIH DOHODKOV

Proti na videz rentabilnim

V nekaterih delovnih organizacijah gospodarjenje ni najboljše, vendar poslovanje ne izkazuje izgub. Na slabosti v gospodarjenju pa nedvomno opozarjajo nizki osebni dohodki, taki, ki se vrtijo okrog 500 dinarjev in ki so precej pod spodnjo mejo enostavne reprodukcije delovne sile. Če bi morali v teh delovnih organizacijah zviševati osebne dohodke zaposlenih, bi se izguba kaj hitro pokazala in z njo tudi vse posledice slabega poslovanja in gospodarjenja.

Čeprav je letos poprečni mesečni osebni dohodek za nekaj več kot 11.000 zaposlenih v občini Velenje 1400 dinarjev, pa je po razpoložljivih statističnih podatkih prejemalo marca letos še zmeraj 692 zaposlenih — lani 1089 zaposlenih — osebni dohodek, ki je bil manjši od 800 dinarjev. Podrobnejši podatki kažejo, da je 31 delavcev zaslužilo manj kot 600 dinarjev (lani 146), 641 pa manj kot 800 dinarjev (lani 943). Večina zaposlenih s temi nizkimi osebnimi dohodki je iz 10 delovnih organizacij v Šaleški dolini.

Ni dvoma, da ti nizki osebni dohodki dokaj zgovorno pričajo, da gospodarjenje v teh delovnih organizacijah ni najboljše. Marsikje skušajo namreč prikazovati svojo »rentabilnost« na račun življenjske ravni delavcev. In ker ti delavci prav gotovo niso krivi za nizke osebne dohodke, so se občinska vodstva družbeno-političnih organizacij skupaj z občinsko skupščino odločila za že omenjeno akcijo. Predlagano je celo, da naj bi na osnovi sporazuma o postopkih za samoupravno dogovarjanje in načelih za izvajanje samoupravnega dogovarjanja delovnih organizacij v občini Velenje, ki je v pripravi, sklenili tudi sporazum o najnižjih osebnih dohodkih. Tak sporazum naj bi delovne organizacije podpisale skupaj z občinsko skupščino in občinskim sindikalnim svetom. Samoupravni organi prizadetih delovnih organizacij pa bi morali potem sprejeti ukrepe, da bi zagotovili predvideno raven osebnih dohodkov.

V teh prizadevanjih so šla občinska vodstva družbeno-političnih organizacij velenjske občine korak dalj, kot ga nameravajo storiti drugod. Sprejeto je stališče, da bodo v prihodnje vse delovne organizacije, ki bodo izplačevale osebne dohodke zaposlenih pod 800 dinarjev na mesec, obravnavali kot delovne organizacije z izgubo in zahtevali od samoupravnih organov in vodstev programe za sanacijo. Bančnim zavodom bodo tudi predlagali, da naj bi pri dodeljevanju posojil upoštevali dogovorjeno raven osebnih dohodkov, ko bodo odločali o dodeljevanju posojil, hkrati pa naj bi jim pomagali pri realizaciji sanacijskih programov.

Letos bodo skušali v Velenju zagotoviti, da ne bi bilo nikogar, ki bi zaslužil na mesec manj kot 800 dinarjev. Izračuni kažejo, da bi potrebovali 3,230.000 dinarjev za celo leto, če bi želeli tudi dejansko zagotoviti najnižji osebni dohodek 800 dinarjev.

Prihodnje leto pa naj bi bila ta akcija usmerjena, da bi znašal najnižji osebni dohodek najmanj 850 oziroma celo 900 dinarjev na mesec. Če pa bi upoštevali razmerje med poprečnim osebnim dohodkov v republiki in najnižjim osebnim dohodkom, potem bi moral biti v prihodnje v občini Velenje najnižji osebni dohodek kakih 1000 dinarjev.

Velenjski primer je zanimiv, ker ne gre zgolj za akcijo zviševanja osebnih dohodkov, pač pa za doslednejše izvajanje načel gospodarske reforme. V Velenju bodo namreč ugotovili, katere delovne organizacije bi v normalnih pogojih, to je tudi ob primernih osebnih dohodkih, poslovale z izgubo. In prav je, da v delovnih organizacijah občutijo tudi vse posledice takega gospodarjenja, saj bodo nedvomno spodbuda samoupravnim organom, družbeno-političnim organizacijam, vodstvom in delovnim skupnostim za razmišljanje, kako v prihodnje z delovno organizacijo, kako zagotoviti razvoj ob hitrem napredovanju drugih, ki gredo vštric s sodobno organizacijo dela in tehnologijo.

(vš)

Ob polletju: dobro

Večja proizvodnja kot lani, primanjkuje pa rudarjev

Polletni dosežki velenjskih rudarjev so nadvse zadovoljivi. Na začetku leta so predvidevali, da bodo nakopali 1,573.800 ton lignita, iz naročja zemlje pa so iztrgali do konca junija 1,707.000 ton lignita oziroma 133.200 ton več, kot je določal plan. V primerjavi z lanskim prvim polletjem se je povečala proizvodnja v velenjskem premogovniku za 58.000 ton, vendar je treba ob tem upoštevati, da so lansko leto delali velenjski rudarji v prvih šestih mesecih 146 delavnikov, letos pa le 141 delavnikov.

V razdobju januar—junij 1969. leta so nakopali v velenjskem rudniku dnevno 11.295 ton lignita, letos pa so ga nakopali 12.106 ton. Na povečanje proizvodnje so zlasti vplivali zvišani odkopni učinki, saj so se v jami Preloge — zahod povečali za skoraj 40 %, v jami Preloge — vzhod pa za dobro petino in znašajo zdaj že 11,4 tone lignita na delavnik. Za 4 % sta se povečala tako jamski kot rudniški učinek. Na povečanje učinkov je vplivalo tudi poskusno odkopavanje z metodo hidravličnega podporja »Alpina«.

Prodaja velenjskega lignita je potekala za zdaj povsem normalno. Zaloge lignita so bile ob koncu junija 1970 enake tistim iz leta 1968, znašale pa so 143 tisoč ton. Na takšen obseg zalog je vplivalo pomanjkanje železniških vagonov in dejstvo, da se potrošniki za zdaj še niso v večji meri oskrbeli z lignitom, zaradi česar se utegnejo jeseni, ko bodo potrebe večje, pojaviti težave pri oskrbi. Sicer pa morajo letos in prihodnje leto ustvariti velenjski rudarji nekoliko večje zaloge lignita za leto 1972, ko bo nova Termoelektrarna Šoštanj III začela redno obratovati in bo moral velenjski Rudnik lignita odposlati kupcem predvidoma kar 4,200.000 ton lignita.

(vš)

● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI

DELAVSKI SVET JE NOSILEC SAMOUPRAVNE POLISIKE PODJETJA

Že v prejšnjih sestavkih smo omenili, da so z uveljavitvijo določil XV. ustavnega amandmaja prenehala veljati tudi zakonska določila, ki so zadolževala delovno organizacijo z več kot 70 člani delovne skupnosti, da oblikuje delavski svet kot najvišji organ upravljanja. Navedena ustavna sprememba in številne z njo povezane spremembe so povzročile, da so se v praksi pojavila različna stališča in poizkusi, da bi zmanjšali temeljno funkcijo tega organa v prid izvršilnim organom. Ti pojavi so v resoluciji zvezne skupščine o uresničevanju ustavnega amandmaja ocenjeni v 6. točki takole: »Pri uresničevanju ustavnega amandmaja XV. so bile ponekod sprejete tudi rešitve, ki niso sprejemljive s stališča ustavnih določb o družbeno-ekonomskem položaju in neodtujivih samoupravnih pravicah delovnih ljudi. To se je pokazalo zlasti:... v zoževnju delovnega prodročja delavskega sveta in prenašanju funkcij odločanja o pomembnih vprašanjih družbeno-ekonomskih odnosov na kolegijske in individualne izvršilne organe; v neopravičenem zmanjševanju števila članov delavskega sveta; v takem določanju trajanja mandata organom delovne organizacije, ki je onemogočal racionalno uveljavljanje načela izmenljivosti in udeležbo čim večjega števila delovnih ljudi v organih upravljanja; ...«

Ker se v praksi še vedno pojavljajo nejasnosti o »novi« funkciji delavskega sveta, o ustavni »obveznosti« oblikovanja delavskega sveta, pa tudi o postopku za oblikovanje tega organa upravljanja, bom navedel nekatere v praksi uveljavljene primere, kjer so navedena vprašanja razrešili na zadovoljiv način.

Kljub temu, da ustavni amandma opredeljuje »funkcije upravljanja« kot funkcije delavskega sveta oziroma drugega ustreznega organa upravljanja (šolski svet, svet zavoda itd.), oblikovanje delavskega sveta ni več ustavna obveznost vsake delovne organizacije (delovne organizacije, ki imajo več kot 70 članov delovne skupnosti). S tem, da ustavni amandma postavlja v ospredje neposrednost upravljanja tako na ravni delovne organizacije kot celote, kot tudi na ravni organizacij združenega dela v sestavi delovne organizacije, omogoča avtonomno izbiro, da torej o »funkcijah upravljanja« odločajo vsi člani delovne skupnosti neposredno. Seveda pa postopek neposrednega odločanja o vseh zadevah v vsaki večji delovni organizaciji (glede na število članov delovne skupnosti) ni racionalen. Zato so delovne skupnosti kljub navedeni ustavni možnosti v veliki večini odločajo v svojih statutih, da določene »funkcije upravljanja« zaupajo delavskemu svetu oziroma svetu organizacije združenega dela. Samoupravna avtonomija delovne skupnosti je pri odločanju organizacije upravljanja omejena le v tem, da »funkcije upravljanja« lahko poveri samo delavskemu »ve[illegible] oziroma drugemu ustreznemu organu upravljanja. Ta omejitev je zaradi enotnosti našega samoupravnega sistema v delovnih organizacijah zaenkrat še vedno potrebna. Napačno pa bi bilo to omejitev razlagati kot nekakšen trajen interes, da so delavski sveti neločljiva in bistvena sestavina našega samoupravljanja. Samoupravljanje smo in ga bomo tudi v prihodnje pojmovali kot novo kvaliteto medsebojnih odnosov, ki se izraža skozi doseženo stopnjo soodločanja vseh udeležencev v delovnem procesu.

»Nova« funkcija delavskega sveta pravzaprav v ničemer ni nova! Večja stopnja samostojnosti po uveljavitvi amandmaja nam le omogoča, da pristojnosti, ki so ponekod bile naložene le delavskemu svetu skladno s specifičnimi razmerami v delovni organizaciji, primerneje razdelimo. Toda delitev pristojnosti ne more biti izvedena brez temeljite analize konkretne vsebine upravljalskih nalog ne dela. Ločiti bo potrebno »strateške« naloge od »operativnih«, prve poveriti v pristojnost delavskemu svetu kot funkcijo upravljanja, druge pa kolektivnim in individualnim izvršilnim organom kot njihove izvršilne pristojnosti. Ta delitev predstavlja osnovo za kakršno koli delitev upravljalskega dela. Če je ne opravimo, se bomo kljub amandmaju izpostavljali škodljivim posledicam ugotovitev iz preteklosti, da se delavski sveti največ ukvarjajo z delitvijo sredstev za osebne dohodke in sredstev sklada skupne porabe, da pa jih mnogo manj prizadevajo odločitve o razvojnih in letnih programih dela, delitev po zaključnem računu itd., da so seje delavskih svetov ponekod dolge tudi več kot 5 ur, da so prepogoste in drugo. Vzrokov, ki pogojujejo omenjene ugotovitve, je več, gotovo pa je eden od njih tudi neustrezna delitev upravljalskega dela med več organov oziroma na zadeve, o katerih se bo zaradi pomembnosti odločalo neposredno, in zadeve, ki jih je smotrno poveriti v odločanje izvoljenim organom upravljanja. Skrivnost »nove« funkcije delavskega sveta se skriva le v tem, da ga po uveljavitvi amandmaja lahko razbremenimo odločanja o manj pomembnih zadevah (s področja razpolaganja s sredstvi sklada skupne porabe, osnovnih sredstev, s področja delovnih razmerij — vključno z izključitvijo delavca iz delovne skupnosti, s področja varstva pri delu vse naloge v zvezi z izvrševanjem letnega programa varstva itd.), s čemer dosežemo večjo stopnjo kvalitete teh odločitev ob njihovi hkratni skladnosti s politiko (programi in plani) delavskega sveta. V delovnih organizacijah v naši republiki so funkcijo delavskega sveta tako tudi razumeli, razen nekaterih posameznih delovnih organizacij, kjer so hote ali nehote funkcijo delavskega sveta ob ne dovolj proučeni delitvi pristojnosti spustili skoraj na raven prvih delavskih svetov pri nas (organ, ki ima pravico razpravljati, predlagati, dajati svoj veto, klicati na odgovornost itd.). Resolucija o uresničevanju

pohištvo in oprema za vaš dom
lesnina
centrala ljubljana titova 51

SEJEM BIL JE ŽIV...

S III. sejma obrti v Celju

V soboto, 15. t. m., je predsednik republiške skupščine Sergej Kraigher odprl 3. sejem obrti v Celju. Za razliko od prejšnjih dveh je letošnji celjski sejem v prostorih I. osnovne šole v Vrunčevi ulici, nekaj razstavnega prostora pa je v poslopju šolskega centra za blagovni promet. Tako so organizatorji pridobili letos nekaj več razstavnega prostora, kot pa so ga imeli prejšnja leta na atletskem stadionu. Letos je celjski sejem obrti organiziran na 2800 kvadratnih metrih pokritega prostora ter na 6000 kvadratnih metrih razstavnega prostora na prostem. Seveda pa je kljub temu potrebna dokajšnja mera tehnične improvizacije, saj je prostora še vedno premalo.

Na letošnjem celjskem obrtniškem sejmu sodeluje 220 razstavljavcev — če bi bilo več prostora, bi jih bilo več — med njimi tudi 10 iz tujine: iz Avstrije, Švice, Zvezne republike Nemčije in Italije. Čeprav zaslužijo vsi tuji razstavljavci, da bi jih omenili, pa naj naredimo izjemo in omenimo le udeležbo svetovno znanega izdelovalca pušk in lovskega pribora Sodjo iz Borovolj na Koroškem.

Sejma se udeležuje približno 100 zasebnih obrtnikov, ki zastopajo vse stroke. Med razstavljenimi predmeti prevladujejo izdelki kovinarske obrti, lesne in oblačilne stroke. Seveda pa na sejmu tako kot vsa ta leta v znatni meri sodelujejo industrija, trgovina in gostinstvo. Na sejmu bodo podelili razstavljavcem kakih 60 medalj, za najbolj izvirne in najbolj kvalitetne izdelke pa so razpisane tudi tri denarne nagrade. To za razstavljavce — ti pa so obiskovalcem omogočili nakup številnih razstavljenih predmetov po znižanih cenah.

Največ pozornosti obiskovalcev tudi letos zbuja razstava zlata. Ta razstava je pravzaprav začetek tradicionalnih jugoslovanskih razstav zlatarskih izdelkov. Resnično velja zapisati, da je zlatarska obrt razstavila izredne primerke.

Tretji sejem obrti v Celju pa spremljajo še nekatere druge prireditve: posebne »revije« zlatarskih izdelkov v celjski zlatarni, modne revije, revija pričesk itd.

V nedeljo, 23. avgusta, bodo sejem zaprli.

Tedaj bo znana tudi poslovna stran te prireditve.

M. P.

»Ponte rosso« na celjskem sejmu je eden zgovornih dokazov, da je sejem obrtniški

Na 3. obrtniškem sejmu v Celovcu razstavlja svoje izdelke tudi Kombinat Žalec

Pozornost obiskovalcev so pritegnili nekateri uspešni, žal, redki izdelki čiste obrti. Tako tudi ti izrezljani okviri za ogledala in sodčki

Podjetje Slovenijales se je predstavilo na 3. obrtniškem sejmu v Celju z zelo simpatičnimi izdelki. Morda celo bolj kot na specializiranem mednarodnem lesnem sejmu v Celovcu

Kako gospodarimo

TERMIKA V ZR NEMČIJI

Vrednost del, ki jih bo opravilo ljubljansko podjetje, bo znašalo blizu 4 milijone mark

Čez dve leti bodo v Münchnu olimpijske igre. V tem mestu že rastejo novi športni objekti in olimpijska vas, kjer bodo stanovali tekmovalci in novinarji. Med številnimi novimi športnimi objekti pa bo prav gotovo najimpozantnejši novi olimpijski stadion. Pri gradnji teh objektov sodelujejo tudi nekatera slovenska in jugoslovanska podjetja, zlasti gradbena in avtoprevozniška. V gradnjo pa se bo kmalu vključilo tudi ljubljansko podjetje »Termika«. Sodelovalo bo pri gradnji največjega pokritega objekta — olimpijskega stadiona.

Podrobnosti o tem je te dni razložil direktor podjetja, dipl. oec. Bruno Pečuh:

»Po sedmih letih dela Termike v tujini, v državah Beneluxa in v Zvezni republiki Nemčiji, kjer smo izvajali najrazličnejša termoizolacijska dela v rafinerijah, velikih kemičnih tovarnah, termocentralah in ladjedelnicah, smo te dni dobili tudi naročilo, da pokrijemo olimpijski stadion v Münchnu. Mimogrede naj povem, da bo streha na olimpijskem stadionu velika 76.000 kvadratnih metrov. Gre za izredno zanimivo konstrukcijo: streha bo namreč viseča, v obliki šotora in sestavljena iz pleksi kupol. Te kupole bodo položene na posebne okvire, ki bodo pričvrščeni na jeklenih vrveh.«

»Kakšno delo pa bodo opravljali monterji vašega podjetja pri tej strehi?«

»Te šestnajst kvadratnih metrov velike kupole bodo med seboj povezane s posebnimi Esso izobutilenskimi trakovi. Te trakove bodo pri montaži strehe vgrajevali naši monterji. Montaža strehe bo izredno zahtevno delo. Ker gre za visečo streho in ker je višina strehe od 40 do 60 metrov, bodo delavci streho montirali s helikopterji. Ker bo delo pri montaži strehe izredno nevarno, zato bomo poskrbeli tudi za kar največjo varnost delavcev pri montaži. Povsod kjer bodo delavci montirali, bo razpeta varovalna mreža.«

Pokrivanje olimpijskega stadiona v Münchnu bo trajalo od marca prihodnjega leta pa do konca leta. Iz »Termike« bo odpotovalo v München 40 monterjev, ki bodo dobili zdravniško spričevalo za delo na taki višini. Mesec dni pred začetkom gradnje, bodo imeli monterji iz »Termike« skupaj z vsemi, ki

BREST POHIŠTVO

bodo sodelovali pri pokrivanju stadiona, poseben izobraževalni tečaj, kjer se bodo do zadnje podrobnosti seznanili s tehnologijo montaže in transporta.

Vrednost vseh del pri pokrivanju olimpijskega stadiona bo znašala blizu 14 miliojnov zahodnonemških mark, od tega bodo opravili monterji iz »Termike« dela v vrednosti 4 milijone zahodnonemških mark.

»Delo pri pokrivanju olimpijskega stadiona v Münchnu smo dobili skupaj z zahodnonemškim podjetjem Reinhold Mahla iz Manheima, s katerim sodelujemo že dolga leta,« je dodal direktor Bruno Pečuh. »Razen tega pa so tudi naši sedemletni delovni uspehi v Zahodni Nemčiji v mnogočem pripomogli, da smo to delo dobili. Prepričan sem, da bomo z opravljenim delom pri pokrivanju olimpijskega stadiona pridobili še večji ugled na tem tržišču.«

M. Ž.

AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA V PRAKSI ● AMANDMA

amandmaja se do teh vprašanj zelo jasno opredeljuje: »Na kolektivne in individualne izvršilne organe ni mogoče prenašati pravic, ki so po ustavi v delovnem področju delavskega sveta, zlasti pa ne odločanja o pridobivanju in delitvi dohodka, o vprašanjih, ki se nanašajo na položaj in samoupravne pravice delovnih ljudi v organizacijah združenega dela v sestavu delovne organizacije, in o drugih vprašanjih družbeno-ekonomskih odnosov.«

Oglejmo si kot primer opredelitev pristojnosti centralnega delavskega sveta v statutu Rudnika lignita v Velenju:

»Centralni delavski svet delovne organizacije rudnika lignita Velenje

— sprejema: statut in druge splošne akte podjetja (pravilnike, poslovnike), kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni program dela in razvoja podjetja, letni delovni načrt in zaključni račun; investicijske programe kapitalne izgradnje in družbenega standarda; merila in instrumente za delitev dohodka in osebnega dohodka.

— odloča: o temeljnih vprašanjih gospodarjenja in poslovanja ter sprejemanju ukrepov za enotnost in koordiniranost proizvodnega procesa oziroma o boljšem in rentabilnejšem izvajanju načrta dela; o spremembah in dopolnitvah splošnih aktov podjetja, kratkoročnih, srednjeročnih in dolgoročnih programov dela, letnega načrta in zaključnega računa podjetja; o koriščenju in razpolaganju skupnih skladov podjetja; o uporabi sredstev skupne porabe glede na določila splošnega akta; o povečanju rezervnega sklada podjetja nad višino, ki jo določa zakon; o uporabi sredstev rezervnega sklada za izplačevanje osebnih dohodkov, za prenos teh sredstev v poslovni sklad in sklad skupne porabe; o koriščenju sredstev poslovnega sklada podjetja za skupna vlaganja v osnovna in obratna sredstva; o zavarovanju osnovih sredstev skupne potrošnje; o statusnih vprašanjih, o katerih se ne odloča z referendumom; o razdelitvi sredstev, pravic in dolžnosti v primeru izločitve SOZD iz podjetja; o razpisu referenduma; poslovnotehničnem sodelovanju z drugimi delovnimi organizacijami in samostojnimi organizacijami združenega dela — pravnimi osebami; o razdruževanju ali združevanju rudnika lignita Velenje z drugimi delovnimi organizacijami; o pripajanju RLV k drugi delovni organizaciji in o izločitvi RLV iz druge delovne organizacije; o združevanju ali razdruževanju samostojnih organizacij združenega dela z drugimi delovnimi organizacijami, samostojnimi organizacijami združenega dela ali samostojnimi organizacijami — pravnimi osebami; o sklepanju sporazuma o osnovanju poslovnega združenja; o odpisu, prenosu ter nabavi in prodaji osnovnih sredstev in sredstev skupne potrošnje nad 10.000 din knjižne vrednosti; o sklepanju sporazuma o nabavi ali prodaji nepremičnin; o dajanju pooblastil posameznim delavcem ali skupini delavcev za zastopanje podjetja ali podpisovanje pogodb, računov in drugo; o temeljnih delovnih razmerjih v delovni organizaciji; o organizaciji dela in sprejemanju organizacijske sheme podjetja, ustanavljanju ali ukinitvah vodilnih delovnih mest, služb ali delovnih enot; o pritožbah delavcev na drugi stopnji.

— skrbi: da se izvajajo ukrepi vseljudske obrambe; da se izvajajo ukrepi za varstvo pri delu; da se pravočasno in dosledno izvajajo odločitve in sklepi, ki jih sprejema na svojih zasedanjih;

— voli: individualnega izvršilnega organa — direktorja; individualne izvršilne organe iz člena 155 tega statuta; člane kolektivnih izvršilnih organov — izvršilnih odborov; člane in namestnike članov višjega delavskega razsodišča; komisijo za volitve in imenovanja; komisijo za ocenjevanje predloga o razrešitvi individualnega izvršilnega organa — direktorja; člane stalnih in začasnih komisij;

— po drugih določilih: skrbi za informativnost članov kolektiva o vseh odločitvah, ki jih sprejema; obravnava poročila o delu kolektivnih izvršilnih organov in poročilo o delu individualnega izvršilnega organa — direktorja ter poročila o delu delavskega sveta samostojnih organizacij združenega dela; odpokliče člane kolektivnih izvršilnih organov, če ugotovi, da ne delajo v skladu s politiko centralnega delavskega sveta in pristojnostmi, ki so jim določene s tem statutom; obvešča kolektiv o delu in poslovanju podjetja; opravlja druge zadeve, ki so po splošnih aktih podjetja v njegovi pristojnosti.«

Navedeni primer ponazarja pravilno razumevanje »nove« funkcije delavskega sveta. Delavski svet se ne ukvarja več z drobnimi vprašanji — pogosto za člane delovne skupnosti zelo pomembnimi vprašanji, ki zadevajo njihove individualne pravice in dolžnosti, temveč skrbi za čimbolj učinkovito razreševanje temeljnih vprašanj življenja in dela v delovni organizaciji. Če bodo v statutu navedene naloge tudi v praksi dosledno uresničevali ob učinkovito organiziranem in čim bolj neposrednem vplivu ter uveljavljanju različnih interesov članov tako številne delovne skupnosti, bo navedeni primer lahko služil tudi drugim delovnim organizacijam, ki obravnavane delitve posameznih vlog v procesu upravljanja še niso proučile.

Amandma je sprostil samoupravno pobudo tudi pri iskanju poti za oblikovanje sestave delavskega sveta. Resolucija o uresničevanju amandmaja tudi na vprašanja nekoliko širše razlaga: »Struktura organov delovne organizacije mora ustrezati položaju, ki ga ima po ustavi delavski svet ozirom njemu ustrezajoči organ. V delavskem svetu morajo biti primerno zastopane vse organizacije združenega dela, ki so v sestavu delovne organizacije. Trajanje mandata ter način in pogoje za volitve ... določa delovna organizacija s samoupravnim aktom v skladu s temeljnimi načeli volilnega sistema. V skladu s tem ima vsak delovni človek v delovni organizaciji pravico voliti in biti voljen v vse njene organe upravljanja, predlagati in določati kandidate ter predlagati odpoklic in odločati o odpoklicu izvoljenih predstavnikov ...«

Navedena razlaga, vsebovana v resoluciji, je odpravila dvome o tem, ali je res družbeno škodljivo in neprimerno opredeliti trajanje mandata za člane delavskega sveta od dosedanjih 2 let na 4 leta, ali je tudi v prihodnje nujno uveljaviti načelo polovične zamenjave članov v tem organu itd. Ker v naši republiki skoraj ni bilo primerov zmanjševanja števila članov delavskih svetov, pretiranega podaljševanja trajanja mandata, ki bi povzročalo omejevanje ustavnega načela zamenljivosti pri opravljanju samoupravne funkcije, omejevanja pravice, da ima vsaka organizacija združenega dela v sestavu delavskega sveta svoje predstavnike in drugo, navedenim vprašanjem v tem sestavku ne bomo posvečali širše pozornosti.

Eno od področij, ki jih naj po uveljavitvi amandmaja delovne organizacije avtonomno normativno uredijo, je tudi področje odgovornosti. Zelo pomembno je, kako smo v statutu opredelili odgovornosti za opravljanje funkcije člana delavskega sveta, saj smo temu organu zaupali najpomembnejše samoupravne odločitve, od katerih je odvisen naš osebni in kolektivni položaj tako danes kot jutri. V nekaterih delovnih organizacijah temu vprašanju niso posvetili nobene pozornosti, saj so odgovornost članov delavskega sveta opredelili zelo splošno — »Člani delavskega sveta so za svoje delo odgovorni delovni skupnosti podjetja« — in na podoben način.

V nekaterih statutih so odgovornost članov delavskega sveta opredelili širše. Tako denimo statut Rudnika lignita Velenje določa:

»Člani centralnega delavskega sveta se lahko odpokličejo tudi pred potekom časa, za katerega so bili izvoljeni, če izgubijo zaupanje članov delovne skupnosti, ki so jih izvolili. Predlog za odpoklic članov centralnega delavskega sveta sproži zbor delavcev podjetja. Predlog za odpoklic posameznega člana centralnega delavskega sveta lahko sproži tudi zbor delavcev SOZD, v kateri član dela.

Postopek za odpoklic člana centralnega delavskega sveta je možno pričeti v primeru: če ne obiskuje redno zasedanj centralnega delavskega sveta in se ne opraviči ali nima opravičila; če očitno kaže pasiven odnos do dela v organih upravljanja; če ne obvešča delavcev o sprejetih sklepih in odločitvah centralnega delavskega sveta; če v nasprotju s svojim mandatom zlorablja s poslovnikom določen delovni red organov upravljanja; če s svojim delom in postopki povzroča podjetju moralno ali materialno škodo.

Postopek za odpoklic člana centralnega delavskega sveta začne predsednik centralnega delavskega sveta, izvaja pa ga volilna komisija.«

Poleg podrobno navedenih razlogov za individualni odpoklic člana delavskega sveta in za kolektivni odpoklic vseh članov delavskega sveta je v statutu podjetja Savske elektrarne Ljubljana tudi naslednje zanimivo določilo:

»Zbor delovnih ljudi enote obravnava poročilo o delu in poslovanju delavskega sveta najmanj dvakrat letno. Člani delavskega sveta, ki jih je volila enota, morajo na zboru poročati o sklepih delavskega sveta. Če je bil na delavskem svetu sprejet sklep glede določenega vprašanja, glede katerega je zbor enote pred tem zavzel drugačno stališče, morajo člani delavskega sveta, izvoljeni v enoti, o tem poročati na zboru in pri tem postaviti vprašanje svoje zaupnice! Če zbor sklene, da posamezen član ali vsi člani delavskega sveta nimajo več zaupnice zbora enote, predlaga uvedbo postopka za njihov odpoklic.«

Mnenja sem, da omenjeni primeri opredelitve odgovornosti članov delavskega sveta predstavljajo uspešne rešitve tega zelo aktualnega vprašanja. Primer določila, ki zadeva vprašanje zaupnice do volilnega telesa, pa ne govori le o odgovornosti člana delavskega sveta, temveč tudi o novem in zanimivem načinu uveljavljanja interesov organizacij združenega dela v politiki delavskega sveta delovne organizacije kot nosilca samoupravne politike podjetja.

PETER TOŠ

S samoprispevkom do bolnišnice

Težke razmere v bolnišnici dobro pozna vsa primorska javnost. Niso bili redki občani, ki so bili pripravljeni sami pomagati pri gradnji nove bolnišnice.

»Že v letu 1958 smo pričeli z analitičnimi predpripravami za projektiranje dodatnih zmogljivosti...«, nam pripoveduje Vinko Križaj, član sklada za gradnjo splošne bolnišnice Nova Gorica. »Takrat smo se zedinili, da je potrebno zagotoviti za gravitacijsko območje novogoriške bolnišnice pet do šest standardnih bolniških postelj na tisoč prebivalcev. Že zgrajene objekte pa naj bi sanirali in jih uporabili kot dodatne kapacitete...«

Dograditev novogoriške bolnišnice je bila prvotno programirana v dveh fazah. Prva naj bi bila končana v letu 1967 in naj bi obsegala del hospitalnega trakta ter operacijsko-terapevtski trakt. Ko pa je bil v Šempetru zgrajen skelet za novo bolnišnico, se je zataknilo. Gradnja je bila ustavljena.

»Svoje obveznosti sta do leta 1966 izpolnila le Komunalni zavod za socialno zavarovanje Gorica ter skupščina občine Nova Gorica, delovne organizacije pa so prispevale do tega datuma blizu 700 novih tisočakov...,« zvemo od Vinka Križaja. »Tako smo seveda morali začasno ustaviti gradnjo.«

Potem ko je veliki skelet bolnišnice nekaj časa sameval, so se lani odločili za edino možno rešitev: občinske skupščine Nova Gorica, Ajdovščina in Tolmin so sklenile z delovnimi organizacijami pogodbe, po katerih bodo vse do leta 1975 prispevale del osebnih dohodkov zaposlenih za dograditev nove bolnišnice.

Pravijo, da je to edini primer. Ljudje na Goriškem bodo zgradili bolnišnico s sredstvi, ki jih bodo vzeli tako rekoč neposredno od svojih zaslužkov. V petih letih se bo tako steklo v skupno blagajno blizu 30 milijonov sredstev.

»Ker je skelet v Šempetru toliko let miroval in ker se je v minulem času tako veliko spremenilo na področju gradnje bolnišnic, smo seveda prisiljeni spremeniti projekt hospitalnega trakta...«, nas seznanja z dejstvi Vinko Križaj. »Telovadimo med omejenimi sredstvi in potrebami in si pač prizadevamo, da bi bil volk sit in koza cela. Stare projekte prilagajamo novim zahtevam in si prizadevamo, da bi nova bolnišnica kar najbolje služila svojemu namenu. Posebna strokovna komisija zdravnikov novogoriške splošne bolnišnice obdeluje funkcionalni del investicijskega programa, hkrati pa je že v izdelavi projekt drugega, to je operacijsko-terapevtskega trakta. Računamo, da bo idejni projekt končan meseca novembra. Pravkar začenjamo z deli na hospitalnem traktu in približno v petih letih, vsaj upamo tako, bomo imeli na Goriškem novo bolnišnico.«

-a.

Pot do uspeha

Kako so si uredili samoupravljanje v Tiskarni »Jože Moškrič«

Pripovedujejo: Marjan Polak, tehnolog, predsednik sindikalne organizacije, Franc Merčun, revizor, član upravnega odbora, in Jože Flajšer, korektor, predsednik nadzornega odbora.

»Po starem statutu je o vseh samoupravnih zadevah v podjetju odločal delavski svet. Z novim statutom, ki smo ga sestavili po temeljitih razpravah, v katerih so sodelovali skoraj vsi delavci, pa smo ustanovili še dva samoupravna organa: poslovni odbor in odbor za delovna razmerja. Delavski svet se sedaj ukvarja z najpomembnejšimi gospodarskimi in poslovnimi problemi podjetja, sprejema proizvodne načrte in bedi nad njih uresničevanjem. Poslovni odbor razpravlja in sklepa tudi o komercialnih in poslovnih zadevah, odbor za delovna razmerja pa o sprejemu in odpustu in sploh o kadrovskih vprašanjih. Novi statut nam zagotavlja možnosti za bolj učinkovito delovanje samoupravnih organov, pri neposrednih odločitvah sodeluje več proizvajavcev kot poprej.«

V oddelkih nimajo samoupravnih organov.

»Smo tako zelo povezani, naša proizvodnja je tako enotna, da ne moremo ustanavljati posebnih samoupravnih enot v okviru podjetja. S tem pa še ni rečeno, da v oddelkih ne soodločajo o skupni poslovni in delitveni politiki. V delavskem svetu so ljudje iz vseh oddelkov. Pred sejami sveta in po njih se pogovarjajo z delavci o predlogih in odločitvah in take razprave so večkrat zelo živahne, saj je vse gradivo objavljeno in vsakdo ga lahko prebere. V oddelkih se tudi sestajajo in razpravljajo o lastnih problemih ter predlagajo delavskemu svetu rešitve.«

Seveda pa delavci največ razpravljajo o delitvi osebnih dohodkov.

»Ker je ta delitev odvisna od delovnega učinka posameznika, oddelka in vsega kolektiva, se vsi skupaj zanimamo tudi za zmanjšanje stroškov, večjo storilnost in boljšo organizacijo dela. Če kje pipa pušča, če žarnica gori brez potrebe, je to naša voda in naša elektrika in naša škoda. Res je sleherno delovno mesto točkovano in zbir točk je osnova za delitev, toda osebni dohodek posameznika je odvisen tudi od vseh dejavnikov, ki vplivajo na oblikovanje skupnega sklada. Če vlagalka nima polnih izdelovalnih ur, bo hotela vedeti, zakaj je do tega prišlo, šla bo k strojniku in k mojstru, zahtevala sestanek, da bi odpravili slabosti. Če se kje v proizvodnji pojavi ozko grlo, gredo na pomoč iz drugih oddelkov. Če se stroj pokvari, ga bodo delavci popravljali, ne glede na to ali je petek ali svetek. Če pa delavec dalj časa ne izpolnjuje norme in ne dosega tako imenovane startne osnove, se bo poslovil od svojega dotedanjega delovnega mesta in začel delati na drugem, manj zahtevnem, na katerem bo morda normo dosegel. Seveda pa bo ob mesecu tudi manj dobil.«

Najbrž se ne bom zmotil, če bom zapisal, da je ta interes prispeval svoj delež k njihovim zdajšnjim gospodarskim uspehom, saj poslujejo brez kreditov, dolgov in blokiranega računa.

JANEZ VOLJČ

BREST
POHIŠTVO

VAŠE POHIŠTVO V LETU 1970
Izbirajte PATRICIJA
CLAUDIJA
ALEKSANDRA
ali nova FLORIDA
Za vas izdeluje
BREST Cerknica

DOPISNIKI POROČAJO

● KRANJSKA GORA

DOBILI BODO NOVO ŠOLO

Delavci SGP Sava Jesenice gradijo v Kranjski gori dva večja objekta. Prvi objekt bo nov hotel, drugi pa nova šola. Šolo so začeli graditi že lani, zdaj je pod streho, investitor pa zatrjuje, da bo nared že letošnjo jesen.

● SLOVENSKA BISTRICA

VEČ ZAPOSLENIH

V prvih šestih mesecih letošnjega leta so v občini Slovenjska Bistrica zabeležiil ugodna gibanja v gospodarstvu, kar je pripomoglo k temu, da se je povečalo število zaposlenih. Od 3314 delavcev, zaposlenih v minulem letu v gospodarskih organizacijah teobčine, se je njihovo število letos povzpelo na 3324. Največ novih delavcev so zaposlili v Opekarni Pragersko, v trgovskem podjetju »Planika«, v Impolu in v podjetju EMMI. Število zaposlenih pa se je zmanjšalo v gradbenem podjetju »Remont« Makole in v obrtnem podjetju »Remont« — Poljčane.

KAKO DRAGO — ALI POCENI ŽIVIMO?

Zavoljo česa nezadovoljstvo?

Zadnje čase vsi vprek tožimo, da se naše življenje vse prehitro draži. Statistiki so sredi avgusta izračunali, da so v dveh letih življenjski stroški narasli za četrtino. Pri tem se je podražila hrana za 26,6 odstotka, obleka in obutev za 25,5 %, stanovanje in komunalne storitve za 22,6 % ter tobak in pijače za 31,8 %. Lepi poskoki, ni kaj reči!

Pesimisti pa kljub tem »zaskrbljujočim podatkom« niso zadovoljni z uradno statistiko in pravijo, da so omenjene številke vse prej kot točne. Metodologija zbiranja podatkov, da izhaja še iz časov Franca...

Sicer pa, zakaj bi si je pobliže ne ogledali?

Življenjske stroške po navadi vedo, koliko so se življenjski predstavljamo v indeksih, ki postroški povišali ali znižali v določenem času. Tak način prikazovanja je možen tudi mesečno, tako da raven življenjskih stroškov izračunamo iz cen. Letno pa se napravi pregled življenjskih stroškov v dinarjih. Za državo so objavljeni takšni podatki do leta 1969, za Slovenijo pa samo do leta 1967.

Po zveznih podatkih je lani tričlanska družina porabila 1781 dinarjev, od tega 165 dinarjev prihrankov, štiričlanska družina pa je porabila 1750 dinarjev, a od tega je treba odšteti 160 dinarjev za prihranke, tako da je bila dejanska poraba manjša. Pri tričlanski družini so bili dohodki nekaj večji kot pri štiričlanski, zato je tudi razdelitev denarja večja.

Pri teh podatkih je najbolj znana postavka izdatkov za prehrano, kajti ti so tudi dokaj čvrsto merilo standarda. Kadar gre pri družinskem proračunu največji del za hrano, tedaj ostane malo za druge potrebe. V proračunu jugoslovanske družine pa je šlo v letu 1968 32,9 odstotka za hrano, leta 1969 pa 31,7 odstotka (v štiričlanski družini). Pri tričlanski družini je ta odstotek še nižji. Za stanovanje gre 5,4 %, kar je manj kot pred vojno ali pa v drugih državah, kjer predstavljajo izdatki za stanovanje v družinskem proračunu znatno večji delež kot pri nas.

Za Slovenijo so izračunali zadnje podatke za leto 1967. Tedaj so znašali življenjski stroški za 4-člansko družino 1937,5 din, od česar je treba odšteti 235 din kot prihranke. Če si za prihodnji leti pomagamo s tem, da o povišanju življenjskih stroškov sklepamo iz izračunanih indeksov, tedaj so v letu 1968 življenjski stroški v primerjavi s prejšnjim letom narasli za 5,4 % in v letu 1969 za 10,5 %. Po tem računu bi znašali povprečni življenjski stroški za 4-člansko družino v Sloveniji leta 1968 2042 dinarjev, leta 1969 pa 2257 din.

V letu 1967 so bili torej življenjski stroški v Sloveniji za 39,2 % višji kot znaša jugoslovansko poprečje, leta 1969 pa za 28,9 %. Ti večji življenjski izdatki so odvisni od višjih prejemkov, ki jih ima družina v Sloveniji. Večji dohodki pa izvirajo iz tega, da je poprečna višina osebnih dohodkov v Sloveniji za dobrih 15 % višja kot v vsej državi, da je zaposlitev v Sloveniji znatno višja, saj je v 4-članski družini v SFRJ 1,3 zaposlenih družinskih članov, v Sloveniji pa 1,6. To seveda prinese v družinsko gospodinjstvo več denarja, zato je možna tudi večja poraba sredstev.

Letos so stroški toliko nad lansko višino, kakor so narasli lani skozi vse leto; povečanje je letos v prvi polovici leta znašalo 10,8 % (lani vse leto 10,5 %, ob polovici leta 8,8 %).

Statistiki so tudi izračunali, da se letos življenjski stroški povečujejo vsak mesec, le februarja so se zmanjšali. Najbolj so se dvignili v maju. V vsej državi so bili ob koncu junija že za 9,3 % nad lansko višino, v Sloveniji pa za 10,8 %. Podražitev v naši republiki je nekoliko večja kot v vsej državi. Največja je podražitev pri hrani: v državi je hrana za 11,1 % dražja kot lani, v Sloveniji pa za 14,5 %.

Naj obračamo te številke, ki ob njih gospodarstveniki in gospodinje zmajujejo z glavo, tako ali drugače, eno drži: morda niso do pičice točne, toda pri vsakem nakupu potrošnih dobrin čutimo, da so v poprečju točne. Posebno v zadnjih tednih se cene spreminjajo iz dneva v dan.

V. B.

DELAVCI, DELOVNE SKUPNOSTI IN KULTURA

2. Razvitost kulturnih potreb

Omenjena raziskava je skušala razvitost in zadovoljevanje kulturnih potreb zaposlenih ugotoviti na podlagi kvantitativnih kazalcev o tem, kako pogosto zaposleni posegajo po leposlovni knjigi, kako pogosto obiskujejo gledališče in filmske predstave ter likovne razstave, koliko časa porabijo za poslušanje oziroma gledanje radia in televizije in v kolikšni meri prebirajo časopise in revije (raziskava se je tako omejila samo na nekatere vrste kulturnih dobrin in dejavnosti).

Iz raziskave je razvidno, da anketirani največ PROSTEGA ČASA posvečajo družini (83 % anketiranih), počitku (66 %), kulturnemu življenju (51 %), dopolnilnemu delu (dodatni zaslužek, 47 %), medtem ko se s posameznimi drugimi dejavnostmi in najrazličnejšimi »konjički« ukvarja manj zaposlenih. Presenečajo izredno visoki odstotki nikalnih odgovorov v zvezi z dopolnilnim študijem in delom v družbenopolitičnih organizacijah, pa tudi pri tehničnih dejavnostih gre za dokaj nizek odstotek. V primerjavi s temi dejavnostmi je kultura na ugodnejšem mestu, hkrati pa je seveda jasno, da je treba ukvarjanju s kulturo pripisovati pomembnejše mesto kot drugim dejavnostim in da ne bi smelo biti človeka, ki ne bi posegal po kulturnih dobrinah (razumljivo je, da se s posameznimi vrstami kulturne dejavnosti ustvarjalno ukvarja le del ljudi). Razčlenitev porabljenega prostega časa za kulturno življenje pri 51 % anketiranih, ki se s tem ukvarjajo, pove tudi tole: 40 % anketiranih se ukvarja s kulturo do 5 ur na teden, od pet do deset ur tedensko 9 % in več 2 % anketiranih. Pretežni del je potemtakem zadovoljen z najmanjšo količino časa; s tem pa seveda ni rečeno, da spričo tega lahko sodimo že o stopnji kulturnosti posameznikov.

S KULTURNIM AMATERIZMOM se ukvarja 15 % anketiranih, kar ni tako malo (največ zaposlenih poje v zboru ali samostojno). Po številu ur, ki jih zaposleni posvečajo tej dejavnosti, je največ tistih do 2 uri in od 2 do 5 ur tedensko (6 %), medtem ko se več kot 5 ur na teden ukvarja s kulturnim amaterizmom le 2 % anketiranih. Med resnejše ovire sodi pomanjkanje časa, delno pomanjkanje možnosti in seveda pomanjkljive sposobnosti; tudi širša spodbuda je domala povsem brez vpliva, najpomembnejši vzrok pa gotovo tiči v človeku samem, v drugačni (spremenjeni) strukturi njegovih interesov.

Razčlenitev podatkov raziskave o OGLEDU GLEDALIŠKIH PREDSTAV sicer ne more razgrniti celotnejše problematike o razmerju med sodobnim človekom in gledališčem, lahko pa dobro ponazarja in opozarja na posamezne pojave. Odstotek obiskovalcev gledaliških predstav — 35 % — v bistvu ne pove nič presenetljivega, saj so dejstva o tem dobro znana. (V sezoni 1968/69 je eno predstavo videlo 7 % anketiranih, dve 11 %, tri 5 %, več 9 %, abonma pa ima 3 % anketiranih.) Zanimivo je, da je med tistimi, ki ne obiskujejo gledaliških predstav, 26 % takih, ki kot vzrok navajajo, da gledajo dramske in druge uprizoritve po televiziji. Vsekakor ni nepomembno, da ljudje sqremljajo dramske uprizoritve na malih zaslonih; njihove potrebe se s tem prebujajo in lahko bo zbujena tudi želja po obisku gledališča. Obenem pa je tudi verjetno, da je del (manjši) nekdanjih obiskovalcev opustil obiskovanje gledališča in sedaj raje spremlja tovrstne uprizoritve po televiziji. Upoštevati je treba, da ob gledanju televizije odpadejo nekateri vzroki, ki ovirajo, da bi ljudje obiskovali gledališče, kot so na primer oddaljenost, morda neprimeren čas gledaliških predstav, nelagoden občutek v zvezi z oblačenjem (!), družinske obveznosti (otroci), cena vstopnic itd. Čeprav sicer podatek, da med anketiranimi le dobra tretjina obiskuje gledališče, ni preveč razveseljiv, pa seštevek obeh odstotkov (obisk v gledališču in gledanje televizije) daje nekoliko boljši vtis: dramske uprizoritve gleda torej 61 % anketiranih. Med vzroki, ki jih anketirani navajajo, zakaj ne obiskujejo gledaliških predstav, je najpogostejši »stanujem predaleč« — 23 %, drugi — »vstopnice so predrage« (3 %), »ni mi všeč program« ((1 %) ali »kaj drugega« (2 %) — pa niso pomembneje zastopani. Za vzrok »me ne zanima« se je opredelilo le 8 % anketiranih delavcev, to pa ni tako velik odstotek, da bi ga lahko šteli za pretiranega.

V primerjavi z obiskom gledaliških predstav je OBISK FILMSKIH dosti boljši. Med anketiranimi je 67 % obiskovalcev; če pa dodamo še 20 % tistih, ki gledajo filme samo po televiziji, pomeni, da gre za 87 % anketiranih, ki bolj ali manj pogosto gledajo filmske predstave. (Vsak mesec gleda večkrat filme 27 % anketiranih, vsak mesec enkrat 12 % in nekajkrat na leto 28 %.) Med vzroki, zakaj del anketiranih ne obiskuje kino predstav (to je 13 odstotkov), je manjše število anketiranih izjavilo, da so vstopnice predrage in da jim ni všeč program, nekaj več pa jih je izjavilo, da v njihovem kraju ni filmskih predstav (5 %) ali pa da jih film ne zanima (5 %). Iz tega sledi, da je film kulturna dobrina, ki je prodrla med dokaj široke kroge ljudi, čeprav imamo tudi na tem področju tako imenovane »bele lise«. Pri vsem tem pa se vedno neizprosneje zastavlja vprašanje vsebine filma (s tem seveda nočem reči, da vsebina in kakovost nista večkrat dvomljivi tudi pri drugih vrstah kulturne dejavnosti). Film je kar precej dovzeten za najrazličnejše vplive potrošniške miselnosti in za komercialne nagibe. Zato je tudi relativno hitro pripravljen ustreči dvomljivemu okusu, želji po razvedrilu in »dražilom«. Očitno je, da je vpliv filma na gledalce dokaj velik in da je pomanjkanje kritičnosti za posameznika precej usodno.

LIKOVNE RAZSTAVE sodijo med najpomembnejše načine, ki omogočajo zadovoljevanje potreb po likovni kulturi. Na Slovenskem glede prirejanja najrazličnejših likovnih razstav nismo tako revni (seveda to velja za središča), toda potrebe po obisku teh razstav so še zelo majhne, nerazvite, kar za gotovo slabo vpliva na estetske norme posameznika in na njegov odnos do likovne kvalitete, tako da ostaja dovolj prostora za razširjanje in vpliv kiča. V letu 1969 je likovne razstave obiskalo samo 28 % anketiranih, medtem ko so preostali menili, da jih ne zanimajo (34 %) ali pa da v njihovem kraju ni likovnih razstav (35 % — kaj drugega pa 3 %). Med tistimi, ki so razstave obiskovali, je to storilo večkrat le 4 % anketiranih (največ jih je enkrat obiskalo likovno razstavo — 17 %).

Likovne razstave sodijo med tiste zvrsti kulturno-umetniških dobrin, ki zahtevajo večjo izobraženost in kulturno razgledanost, tako da nas podatek o obisku niti ne preseneča. Nezanimanje za likovno kulturo gotovo delno vpliva tudi na smisel za ustrezno likovno podobo v vsakdanjem življenju (delovni prostor, opremljenost stanovanja, oblačenje itd.). Pri razvrstitvi posameznih vrst kulturno-umetniške dejavnosti so anketirani glede na svoje zanimanje prisodili likovnim razstavam zadnje (!) mesto (zanimajo le 3 % anketiranih).

RADIO in TELEVIZIJA sta že zelo razširjeni množični občili in zaposleni dokaj svojega prostega časa porabijo za poslušanje in gledanje teh dveh posrednikov. Radia ne posluša samo 2 % anketiranih, medtem ko televizije ne gleda 14 %. Glavni vzrok je gotovo v obeh primerih ta, da tisti anketirani nimajo radijskega oziroma televizijskega sprejemnika (na en radijski sprejemnik pridejo poprečno 4 prebivalci, na en televizijski pa 9). Navezanost na radio je bila zelo velika že pred leti, medtem ko je pri televiziji takšno vnemo — povsem razumljivo — mogoče opaziti šele v zadnjih nekaj letih. Za poslušanje in gledanje televizije in radia posameznikom ne primanjkuje v tolikšni meri časa, kot sicer menijo, da jim ga primanjkuje (!) za sprejemanje drugih kulturnih dobrin in za ukvarjanje s posameznimi vrstami kulturne dejavnosti. Gledanje televizije in poslušanje radia je postalo že v tolikšni meri sestavina prostega časa in potreba, da to mnogi skoraj ne obravnavajo več tako kot druge dejavnosti, za katere je treba nameniti (!) toliko in toliko prostega časa. Spričo takšne zavzetosti za poslušanje in gledanje radia in televizije je povsem upravičena domneva o pomembnejšem vplivu teh posrednikov na zaposlene in na zadovoljitev posameznih kulturnih potreb na račun »klasičnih« kulturnih dobrin in ukvarjanja z različnimi vrstami kulturne dejavnosti.

GREGOR KOCIJAN

KRATKO IN JEDRNATO

● SLOVENSKA BISTRICA

Množičnost in kvaliteta

Kljub nenehnim prizadevanjem članov sveta za šport in telesno kulturo v občini Slov. Bistrica za čim večji in hitrejši razvoj te dejavnosti v preteklem obdobju niso bili doseženi pričakovani rezultati. Osnovni vzrok je pomanjkanje potrebnih finančnih sredstev in športnih objektov. Tekoče vzdrževale kakor tudi nove investicije v telovadne objekte ostajajo ob tem že več let popolnoma ob strani.

V šestih telesnovzgojnih društvih in devetih klubih, kolikor je trenutno aktivnih športnih organizacij na področju občine, je vključeno več kot 700 članov.

Po sprejetju predračuna za letošnje leto (občinskega) bi bilo potrebno za vse funkcionalne dejavnosti, investicije in vzdrževanje obstoječih objektov blizu 23 milijonov, ki pa jih tudi s ponovno obnovitvijo pogodbe z delovnimi organizacijami v občini o plačevanju 0,3 promila od bruto dohodka za razvoj športa v občini ne bo uspelo zbrati.

V najboljšem primeru bi se iz teh prispevkov in dotacije občinske skupščine zbralo komaj 13 milijonov, kar bo zadostovalo le za funkcionalno dejavnost društev in klubov, pri čemer bodo morali tudi v letošnjem letu opustiti vsako večje vzdrževanje in seveda investicije v nove športne objekte.

Nerazumljiv je ob vsem tem sklep občinske skupščine, ki je odobrila za športno dejavnost na območju celotne občine komaj milijon starih dinarjev, kar ne zadošča niti za normalno poslovanje TVD PARTIZAN v Slov. Bistrici.

V preteklih letih je občinska skupščina odobrila 5 milijonov SD za razvoj športa v občini.

Občinska zveza za telesno kulturo si bo tako letos, v okviru razpoložljivih sredstev, prizadevala doseči predvsem množičnost in kvaliteto v obstoječih društvih in klubih. Zbrana finančna sredstva bodo razdeljena na osnovi dejavnosti.

Ob upoštevanju dejstva, da v preteklem letu niso bila zagotovljena potrebna finančna sredstva niti za funkcionalno dejavnost društev, pričakujejo letos na račun 12 milijonov živahno športno aktivnost na območju vse občine. Posebno pa si bodo v letošnjem letu prizadevali cživiti dejavnost na področju orodne telovadbe in atletike.

V. HORVAT

Še malo in poletja bo konec

IZREDNA PRILOŽNOST!

volan ljubljana
kersnikova 6

vam nudi vozila NSU za dinarska in devizna sredstva

● NSU — 1200 C — 7.152 DM ali 26.950.— N-din — fco Sarajevo
Rok dobave pri deviznem vplačilu — promptno, pri dinarskem 30—60 dni

● NSU — 1000 C — 6.476 DM ali 24.400.— N-din — fco Sarajevo
Rok dobave pri deviznem vplačilu 30—45 dni, pri dinarskem 90—120 dni

Ne zamudite te priložnosti, ker je količina vozil omejena.

Vse informacije o nakupu dobite v našem prodajnem oddelku Ljubljana, Kersnikova 6, telefon 311-734.

IZREDNO ZANIMANJE ZA SINDIKALNI REKREACIJSKI ZNAK

Pred pričetkom jesenskega dela sindikalnih športnih iger v Celju

V začetku septembra se bo pričel jesenski del sindikalnih športnih iger. Vse kaže, da bodo letošnje igre presegle vse dosedanje. V vseh panogah se je prijavilo več ekip kot lani. Krog sindikalnih organizacij, ki sodelujejo, sicer ni dosti večji (42), zato pa se je povečalo število ekip posameznih kolektivov, ki tekmujejo večinoma v vseh panogah. Lani je v panogah, ki so že bile na sporedu, sodelovalo 172 ekip, letos pa kar 261 (vsak kolektiv lahko tekmuje samo z eno ekipo). Največ jih je bilo v namiznem tenisu.

Moramo povedati, da so se igre v Celju zelo razmahnile in pomenijo že velikemu številu delovnih ljudi stalno obliko rekreacije. Jeseni se bodo nadaljevale lige v nogometu in kegljanju, tekmovali pa bodo še v rokometu. Starejši člani se bodo spet pomerili v malem nogometu in odbojki, članice pa v odbojki in kegljanju.

Komisija za rekreacijo bo organizirala še nagradni kolesarski rally skupaj z AMD Slavko Šlander.

Poleg teh tekmovanj se bo skozi vse leto odvijalo tekmovanje za SINDIKALNI REKREACIJSKI ZNAK. Zanj vlada izredno zanimanje in pomeni veliko osvežitev na področju dnevne in tedenske rekreacije. Več kolektivov bo organiziralo izlete na Triglav in na druge planine.

Rezultati v skupnem plasmaju po prvem delu sindikalnih športnih iger.

Člani:

1. Emo 169 točk, 2. Železarna 164, 3.—4. Ingrad in Cetis 142, 5. Aero 140, 6. Libela 139, 7. Kovinotehna 137, 8. Cinkarna 134. 9. Klima 130,5, 10. Prosveta 111, 11. Železnica 104, 12. Izletnik 101, 13. Zlatarna 86, 14. Tehnomercator 78, 15.—16. PTT in Avto Celje 74, 17. Žična, 18. 18. Obnova 61, 19. Metka 56, 20. Savinja 55, 21. Obč. skupščina 54, 22. Toper 51, 23. Elektro 48, 24. UJV 46, 25. Zdravstvo 41, 26. Geodetski zav. 40, 27. Vodna skupnost 39, 28. Cestno podjetje 30, 29. Zavod za nap. gosp. 27, 30. Merx 27, 31. Tkanina 25, 32. Ključavničar 25, 33. Obrtniki 22, 34. Elektrosignal 17, 25.—36. Mesnine in Kom. zav. za soc. zav. 11, 37.—38. Opekarna in Finomehanika 10, 39. Zapori 7 in 40. Etol 3.

Star. člani (nad 35 let):

1. Emo 69, 2. Cetis 60, 3. Železarna 54, 4. Cinkarna 47, 5. Klima 44, 6. Ingrad 33, 7. Občina 29, 8. Izletnik 25, 9. Prosveta 21, 10 UJV 16 itd.

Članice:

1. Ingrad 54, 2. Železarna 47, 3. Prosveta 38, 4. Kovinotehna 33, 5. Cetis 29, 6. Emo in Savinja 23, 8. Toper 22, 9. Elektro 15, 10.—11. Aero in Cinkarna 12 itd.

Še posamezni prvaki oziroma trenutno vodeči:

Člani: smučanje — Železarna, nam. tenis — Cetis, šah — Ingrad, kegljanje — Železarna, nogomet — Cinkarna, streljanje — Emo.

Star. člani: smučanje — Železarna, nam. tenis — Cetis, mali nogomet — Emo, streljanje — Emo, odbojka — Cetis.

Članice: smučanje — Prosveta, nam. tenis — Emo, kegljanje — Železarna, odbojka — Prosveta, streljanje — Železarna.

T. GORŠIČ

MAJHNE KAPACITETE

Na minuli konferenci Zveze za telesno kulturo Slovenije smo zvedeli, da še vedno nimamo na voljo podatkov, iz katerih bi bilo razvidno, koliko ljudi se ukvarja s to ali ono obliko aktivne rekreacije. Vendar pa so si bili na konferenci edini v tem, da se je število takih občanov v zadnjih letih izredno povečalo.

Obisk urejenih smučišč z vsemi napravami, ki sodijo k takim kompleksom, nadalje urejenih površin ob morju, rekah in bazenih, umetnih in naravnih drsališč in še drugih objektov, ki so namenjeni predvsem neorganizirani rekreaciji občanov, se je tako povečal, da so obstoječe kapacitete že premajhne.

Naše telesnokulturne organizacije so z omenjeno aktivnostjo večinoma povezane le posredno. Dejstvo pa je, da klubi in društva ne bi smela vedno stati ob strani, ko gre za izgradnjo zadostne mreže prepotrebnih športnih objektov, ki služijo rekreaciji in športni aktivnosti.

-a

Društvo tudi v Meblu?

Tudi v novogoriški tovarni so se športniki prebudili in znova zavihali rokave. Zanimivo pa je, da v Meblu še vedno nimajo svojega kluba, čeprav dela v tovarni več navdušenih kegljačev, smučarjev, strelcev, nogometašev in šahistov. Prav te dni pa v Meblu intenzivno razpravljajo o tem, da bi končno ustanovili svoj športni klub, saj bi bili v tem primeru deležni športniki večje podpore.

R. KOLENC

AKTIVEN ODDIH IMA PREDNOST PRED PASIVNIM

POCENI REKREACIJA

Nekaj besed o potrebni opremi za podvodni ribolov

Medtem ko so se prebivalci z obal toplega južnega morja ukvarjali s podvodnim ribolovom že pred več stoletji, se je kot šport in oblika aktivnega razvedrila udomačil podvodni ribolov v Evropi šele v zadnjih desetletjih.

Na obalah in plitvinah našega Jadrana srečamo prve potapljače in podvodne lovce, ki jih je zamikal svet tišine, že v letih pred drugo svetovno vojno. Z doma napravljeno masko iz običajnega, ovalno odrezanega stekla, in kosa odslužene avtomobilske zračnice ter s preprosto podvodno puško na elastiko, so začeli spoznavati vedno mikaven »potopljeni svet«.

V minulih letih so se podvodni športi pri nas izredno razmahnili. Tako imamo danes že v vsakem našem večjem mestu društvo za podvodne aktivnosti, v obmorskih mestih pa celo po več klubov, ki združujejo ljubitelje potapljanja, podvodnega ribolova in drugih podvodnih aktivnosti.

Skratka, podvodni ribolov je danes za marsikoga, ki preživi vsako leto na morju vsaj dva, tri tedne, ena najmikavnejših športnih panog. In medtem ko je za večino športov značilno, da jih ljudje z leti opuščajo, to ne moremo trditi za podvodni ribolov. Čim dlje se namreč človek ukvarja z odkrivanjem bujnega življenja pod morsko gladino, tem raje se bo znova in znova potapljal. Zato tudi najdemo med podvodnimi lovci, celo med tekmovalci ljudi, ki so že krepko prekoračili svoje petdeseto leto.

Dejstvo, da podvodni lovci niso odvisni niti od časa niti od prostora, postavlja to športno panogo v poseben razred. Kako hitro postane na primer dolgčas, če iz leta v leto obiskujemo isto telovadnico ali ograjeno športno igrišče, v primerjavi s podvodnim ribolovom, saj imamo samo v Jugoslaviji na voljo kar 6116 kilometrov edinstveno lepe morske obale, idealne za podvodne aktivnosti.

Številni ljudje trdijo, da je podvodni ribolov šport pogumnih in vzdržljivih ljudi. Res je, da je podvodni ribolov zelo zahteven šport — še posebno naporna so tekmovanja — po drugi plati pa drži, da pomeni večini lovcem lahkotno in prijetno rekreacijo. Ni namreč nujno, da je podvodni lov vezan z večurnim potapljanjem v velike globine, saj poznamo tudi tako imenovani površinski lov, ki človeka le malo utruja in mu kljub temu nudi obilo zadovoljstva.

Podvodnim lovcem, ki se predajajo svetu pod morsko gladino le v toplih poletnih mesecih, zadostujejo za lov že maska, puška in plavuti. Masko lahko zamenjamo tudi z vodotesnimi očali. Pri tem je važno, da ležita stekla v isti ravnini, saj v nasprotnem primeru vidimo v vodi vse predmete dvojno. Na to opozarjamo zato, ker so taka očala, ki so v celoti neuporabna, pogosto v prodaji.

Dobre maske so majhne in se z lahkoto prilegajo našemu obrazu. Cevka za dihanje mora biti samostojna in ne sme imeti nikakršne naprave, ki bi zapirala vdor vode ali zraka. Maske s cevkami za dihanje, ki so opremljene z raznimi plovci, so že močno zastarele in skorajda neuporabne.

Plavuti nam omogočajo hitro in mirno plavanje, ne da bi pri tem prekomerno trošili dragoceno energijo. Ko kupujemo plavuti, moramo misliti na to, da si bomo omislili take, ki imajo stopala. Z njimi bomo lahko stopili na najostrejšo skalo, ne da bi si pri tem porezali noge.

Tistim, ki se ukvarjajo s potapljanjem in podvodnim ribolovom le nekajkrat na leto, priporočamo mehke plavuti. Trde so le za tekmovalce, oziroma tiste podvodne lovce, ki so v vodi tako rekoč vsak dan.

Pušk za podvodni ribolov poznamo danes že zelo veliko. V zadnjih letih segajo podvodni lovci najraje po puškah na stisnjen zrak ali na elastiko. Velikost oziroma moč puške izbiramo glede na to, kje bomo lovili in kakšni so naši načrti. Za lov na manjše ribe potrebujemo lažjo, to je manjšo puško, za lov na ribe, težje od deset ali petnajst kilogramov, pa potrebujemo puško z večjo udarno močjo.

V vsakem primeru svetujemo ljubiteljem podvodnega ribolova, da se odločijo za kvalitetno puško. Še vedno ima več prednosti puška na elastiko. Je zelo enostavna in od vseh pušk gotovo najbolj uporabna.

A. U.

Pred pričetkom tekmovanja v podvodnem ribolovu

Konjunktura

Dolgo nisem vedel, kaj pomeni beseda konjunktura. Tujke mi nerade lezejo v ušesa. Zato tudi ne bom nikoli napravil politične kariere! Ne bo velike škode.

Odkar pa poznam gospoda Obračunčiča, se mi je razodel tudi ta zamotani pojem.

Srečala sva se poslovno, zaradi obnove hišne fasade, zaradi nekakšnih pranih cementnih plošč, ki jih je bilo treba položiti okrog hiše, zaradi dveh lukenj, ki jih je bilo treba prebiti v zidu, da bi lahko šla skozenj kanalizacijska cev — in zaradi smole, ki naj bi z njo prelil garažno streho.

Kakor boste na koncu videli, še največ zaradi smole.

Gospod Obračunčič je namreč gradbeni podjetnik, jaz pa, kajpak, naročnik in plačnik njegovih del. Dramatičnost situacije je s tem ustvarjena.

Dolgo ni utegnil priti. — Oprostite, je rekel ženski glas v telefonski slušalki, — gospod danes res ne more priti, ker delajo izpit za motorni čoln.

Potem je lepega dne le prišel.

— Nerodno mi je, gospod, je rekel, — da prihajam v fičku. Veste, audija imam trenutno v popravilu. Jutri se bo začelo.

Še danes si ne morem oprostiti, da se mi ni posvetilo.

Naslednjega dne se je res začelo. Prišla sta dva staroupokojenca (pred letom 1964) in dva mlada Bosanca. Gospoda Obračunčiča ni bilo: odšel je na dopust.

Kar je res je res: Obračunčičeva posadka se je pri delu hitro obračala. Kot bi mignil je preskočila nekaj faz dela. Ko sem jo pobaral, zakaj ne čisti fasade, je rekla, da je še v »zelo dobrem stanju«, na vprašanje, zakaj je ne poliva, ko je taka vročina, pa je rekla, da ni nujno.

— Ne bo lis? sem vprašal.

— Ne!

Nato so razgrabili še vrt, položili plošče, podrli peči, polili streho na garaži, zakrpali luknje in šli.

Zatem se je vreme ohladilo in na vrata je potrkal gospod Obračunčič, ožgan od obmorskega sonca. — Če nimate nič proti, bi obračunali.

— Imam proti! sem rekel. Steze tečejo postrani okrog hiše, garažo je treba do kraja politi. In lise so!

— Bomo popravili, kar se da. Lis se ne da!

Možje so se vrnili jeznih obrazov:

— Zaradi takšnih drobnjarij pa bi nas res ne bilo treba tožiti mojstru.

Naslednjega dne je gospod Obračunčič položil na mizo dva s številkami popisana lista papirja brez podpisa in štampiljke in rekel: — Denar hočem takoj in na roko!

— Je to mogoče, sem se zastrmel v številke. — Ne, toliko nikoli! sem vzkliknil ves osupel.

Ko le ne bi! Gospodu Obračunčiču so lica pordela od jeze.

— Veste, tovariš, kaj takšnega se mi pa še ni nikjer pripetilo. S takšnimi strankami nimam rad opravka.

— Prav, sem rekel. — Bomo pa vrednost dela uradno ocenili!

To ga je ohladilo. Danes vem, da sem zadel v črno. Najbrž se je spomnil, da račun nima štampiljke, sicer bi ne rekel: — Pa pojdiva od postavke do postavke!

Šla sva »od postavke do postavke«.

— Priprava terena tisoč in polaganje plošč pet tisoč, kaj ni prav?! je vprašal.

— Plošče niso vkopane.

— Kaj pa so?

— Postrgali so tla z motiko, nasuli peska, nato pa položili plošče drugo za drugo, morali pa bi izkopati 30 centimetrov v globino, navoziti debelega gramoza...

Presenečeno me je pogledal:

— Ja, kako pa, da vse to kar naenkrat veste?!

— Včeraj sem govoril s sosedom, ki so mu tlak tako napravili. Razen tega...

— Že prav! Naj bo torej tri tisoč od metra. Gremo naprej! Kopanje dveh lukenj v zidu, smoljenje strehe garaže, razmontiranje dveh peči, devetdeset tisoč, kaj je tu narobe?!

— Ne vidite, da lahko nekvalificirani delavec opravi vse to delo v enem dnevu. Če bi vedel, da boste račun tako zasolili, bi se ga sam lotil.

— Vidim, kako ne! Kaj pa moji davki, ste na to kaj pomislili!? Pa material, ki ga moram jutri plačati, pa...

Potem se je zamislil, me še enkrat pogledal in razumevajoče pokimal: — Naj bo — trideset tisoč!

Tako je šlo od postavke do postavke. Ko sva potegnila pod račune črto, se je kupček denarja, ki ga je gospod Obračunčič zbasal v žep, precej zmanjšal. Ko je zaloputnil vrata za seboj, sem si zadovoljno pomel roke: to bo žena vesela!

Prvo vprašanje, ki mi ga je zastavila, ko se je vrnila iz službe, je bilo: — Koliko si mu dal?

— Štiristo petdeset tisoč brez materiala.

— Ali veš, koliko je dal sosed za enako površino in podobne drobnjarije po hiši? Saj si včeraj govoril z njim, ne?

— Ja, zaradi tehnične izvedbe del, ne pa o ceni. Koliko?

— Dvaindevetdeset tisoč! Ti je izstavil uradni račun?

— Ne, to pa ne?

— Potem se ne da nič več napraviti, je rekla potrto. —

PODOBE NAŠEGA ČASA

Pa sem le mislila, da si bolj pameten.

— Kaj hočeš, konjunktura! sem se branil.

— Ja, njegov tast se je pohvalil, da ima naročen mercedes. In kaj boš napravil zdaj?

Takrat, dragi bralci, pa me je končno zgrabila velika jeza. — Dovolj je tega! sem odločno vzkliknil, sedel za mizo in začel pisati naslov: Nekatere pomanjkljivosti našega davčnega sistema v luči gospodarske reforme.

— Kaj pa delaš? mi je žena pogledala čez ramo.

— Komentar o obdavčevanju zasebnega dela z...

— Nekaj takega si že lani pisal, ne?

— Ja, pa predlanskim tudi!

— No, vidiš!

VINKO BLATNIK

20 LET SAMOUPRAVLJANJA VERIGARJEV, KOVAČEV IN ŽEBLJARJEV IZ LESC

VERIGA POSTAJA VEDNO BOLJ MOČNA

Tovarna verig iz Lesc proizvede letno 80 % vseh verig v Jugoslaviji, v proizvodnji lesnih vijakov pa je bila lani s 44 % jugoslovanske proizvodnje na prvem mestu ● V naslednjem letu bodo vložili v nadaljnjo modernizacijo proizvodnje blizu 3 milijarde starih dinarjev,

S svečane proslave ob 20. obletnici samoupravljanja

Tovarna verig v Lescah je bila ena izmed prvih v naši republiki, ki je izvolila svoj delavski svet ter upravni odbor.

Minulo soboto so v »Verigi« počastili dvajseto obletnico tega dogodka. Slavje je imelo svoj uradni in neuradni del. Na uradnem delu so med drugim podelili 36 delavcem priznanja za dolgoletno delo v samoupravnih organih. Na neuradnem delu praznovanja pa se je več kot 500 od 1400 članov delovnega kolektiva zbralo na pikniku v Završnici pri Žirovnici, na kraju, kjer so se že pred vojno zbirali svobodaši, jeseniški delavci in drugi napredni ljudje iz Gorenjske.

SREČALI SMO LJUDI VEDREGA OBRAZA

»Tovarni gre zdaj dobro,« je pojasnjeval Jože Meršol, predsednik sindikalne organizacije v »Verigi«. »Še pred tremi leti je bilo zelo hudo. Ni bilo materiala, izdelke smo težko prodali. Skratka, vse se je zgrmadilo nad nas. Zdaj pa nas najbolj skrbi to, da nam ne bi jeseniška železarna ustavila dobave jekla. Kot smo namreč zvedeli, nameravajo na Jesenicah ta obrat v kratkem ukiniti, proizvodnjo teh jekel pa preseliti na Ravne. Toda prepričan sem, da se to prav zaradi dobrih poslovnih odnosov, ki jih imamo z Jeseničani, še ne bo tako kmalu zgodilo in da vse skupaj za nas le ne bo prehudo!«

USPEHI IN GRENKI TRENUTKI

Jože Meršol je zelo aktiven predsednik sindikalne organizacije v tovarni. Zato ni naključje, da so ga izvolili tudi za delegata na bližnjem II. kongresu samoupravljavcev Jugoslavije. V razgovoru z nami pa je obudil spomine na začetke samoupravljanja v tovarni. Pridružili so se mu sekretar podjetja Jože Ješe, pa tovariš Lenart Černe, sedanji predsednik delavskega sveta. Z nami so bili še Jože Bohinc, predsednik občinskega sindikalnega sveta Radovljica, direktor »Verige« in drugi predstavniki političnega in gospodarskega življenja radovljiške občine.

»V zapiskih delavskega sveta od 1950. leta naprej najdemo pričevanja, ki govore o velikanskih naporih takratnih samoupravljavcev,« se spominja Jože Meršol. »Čeprav v začetku še nismo smeli odločati o vsem, pa so si samoupravljavci pred petnajstimi in več leti že jasno začrtali svojo pot. Za ta čas je najbolj značilno obdobje, ko je naš delavski svet že odločal o tem, kaj in koliko ter za koga bomo proizvajali. Dohodek je že postal merilo o učinkovitosti podjetja. Plače smo izplačevali iz tistega dela dohodkov, ki so ostali podjetju, obenem pa smo že pripravili prve interne samoupravne akte ter statute podjetja. V kolektivu je prišlo do novih pobud v proizvodnji, nenehno so se izboljševale delovne razmere, rasla je produktivnost, manjšali so se poslovni stroški...«

Zelo pa se je razširilo samoupravljanje, ko so razdelili delo izvršilnih funkcij. Poleg delavskega sveta in upravnega odbora so ustanovili posamezne komisije, ki so in še rešujejo in uresničujejo začrtano politiko podjetja.

Skozi ves ta čas pa so delovni kolektiv Tovarne verig v Lescah pretresale tudi težave. Med njimi najpogosteje slaba konjunktura na tržišču, slaba organizacija dela, zastarela tehnologija, zastareli stroji itd. Toda dejstvo je, da so vse te probleme doslej bolj ali manj uspešno razrešili. Že od leta 1960 v tovarni postopoma uvajajo novo organizacijo dela, ki pogojuje bolj tekočo in organizirano proizvodnjo ter predstavlja pomemben element za doseganje boljših rezultatov dela.

»Seveda pa s tem ne trdimo, da že imamo najsodobnejšo organizacijo dela, usklajeno tudi z organizacijo upravljanja,« je pripomnil predsednik sindikalne organizacije. »Morali bomo nujno razrešiti še delitev in specializacijo dela ter opredeliti pristojnosti in dolžnosti samoupravnih organov, zaostriti osebno odgovornost, izboljšati informiranost in izobraževanje ter kontrolo izpolnjevanja sklepov samoupravnih organov.«

DOBRI REZULTATI GOSPODARJENJA

Direktor podjetja, dip. inž. Vinko Golc, ki je na tem delovnem mestu slabi dve leti, se je v pogovoru najdlje pomudil pri rezultatih gospodarjenja in seveda ob tem, kaj bi bilo treba še storiti, da bi bili še boljši.

»Z gospodarsko reformo se je tudi pri nas začelo obdobje intenzivnega razmišljanja, kako in kaj proizvajati, da bi obdržali in po možnosti še izboljšali mesto, ki nam je tedaj pripadalo na domačem in na tujih tržiščih. Zato smo že pred dvema letoma opravili večje investicije v vijakarni, verigarni in v obratu težkih verig. Proizvodnja, ki je po reformi v letih 1966, 1967 in 1968 nazadovala tudi za 22 odstotkov, je lani dosegla rekordno vrednost 10.699 ton izdelkov ob manjšem številu zaposlenih kot pred petimi leti. Vrednost prodanih proizvodov, ki je pred dvema letoma znašala blizu 5,2 milijarde starih dinarjev, je bila lani nekaj manjša kot 7 milijard starih dinarjev. Letos pa računamo, da bomo z 12.250 tonami proizvodov in z minimalnim povečanjem števila zaposlenih dosegli 8,4 milijarde starih dinarjev realizacije, ali za 20 odstotkov več kot lani.«

Rezultati, s katerimi se danes ponaša kolektiv Tovarne verig v Lescah, niso prišli sami po sebi. Kot je omenil direktor »Verige«, so se člani kolektiva vsa leta nazaj zavestno odrekali višjim osebnim dohodkom, da so imeli denar za nove stroje in proizvodne naprave. O tem bržčas priča tudi zanimiv podatek, da so pred devetimi leti vložili v modernizacijo proizvodnje komaj 302 milijona starih dinarjev, lani in predlanskim pa več kot 1,2 milijarde starih dinarjev.

»Veriga« proizvede letno 80 odstotkov vseh verig v Jugoslaviji in je bila lani v proizvodnji lesnih vijakov s 44 % jugoslovanske proizvodnje na prvem mestu. Kljub temu — bolje prav zato — so se samoupravni organi že odločili za nadaljnjo modernizacijo posameznih obratov tovarne. Po investicijskem programu bo vrednost vseh investicij znašala 3 milijarde starih dinarjev. V tej vsoti pa še niso zajete manjše investicije, ki so jih delno že realizirali in znašajo blizu 100 milijonov starih dinarjev.

»Zasluga ni le naša, kajti naš razvoj sta podprli Kreditna banka in hranilnica iz Ljubljane in Gorenjska kreditna banka ter nam skupaj odobrili blizu 900 milijonov starih dinarjev kreditov za investicije. Več kot 1,5 milijarde starih dinarjev bomo prispevali lastnih sredstev, blizu 336 milijonov starih dinarjev pa bodo znašali inozemski krediti,« je dodal direktor »Verige«.

VIJAKARNA, OBRAT TEŽKIH VERIG IN KOVAČNICA

Po direktorjevih besedah bodo največ sredstev porabili za rekonstrukcijo in modernizacijo proizvodnje v treh največjih obratih tovarne: v vijakarni, v obratu težkih verig in v kovačnici.

Z nakupom 17 strojev in napravo za čiščenje vijakov bodo povečali mesečno proizvodnjo lesnih vijakov za 20 milijonov kosov, proizvodnjo razcepk pa za 6,5 milijona kosov mesečno. Proizvodnjo »Zeta-vijakov«, ki jih sedaj proizvedejo pol milijona mesečno, bodo z novimi stroji povečali na blizu 3 milijone kosov mesečno itd. Čistilna naprava, popolnoma avtomatizirana, pa bo v vijakarni odpravila sedanje težko in umazano delo ter pripomogla k še kvalitetnejšim izdelkom.

Za kovačnico, ki je najstarejši obrat Tovarne verig, pa prav zdaj pripravljajo študijo, kako naj bi jo modernizirali.

»Znano je, da je bilo v zadnjem času več kovaških obratov v Sloveniji in Jugoslaviji ali ukinjenih ali pa so se in se še preusmerjajo v drugo proizvodnjo,« je pojasnjeval inž. Vinko Golc. »Pri nas pa kovačnico v sedanjem in tudi v bodočem proizvodnem programu potrebujemo. Odločiti pa se moramo za ožji proizvodni program, proizvodni proces pa modernizirati in kupiti potrebne stroje in opremo.«

Razen tega, da bodo rekonstruirali vse obrate v tovarni, bodo septembra letos začeli z gradnjo novih proizvodnih prostorov za vijakarno in verigarno in s tem pridobili blizu 2000 kvadratnih metrov proizvodnih prostorov.

In za konec še tole: Izračuni so razkrili, da se bo po tej investiciji povečal celotni dohodek »Verige« za 2,36 milijarde starih dinarjev, osebni dohodki za 647 milijonov starih dinarjev, amortizacija in neto skladi za 603 milijone starih dinarjev, medtem ko bo število zaposlenih naraslo za 9 %.

Tekst: MILAN ŽIVKOVIČ
Foto: ANDREJ AGNIČ

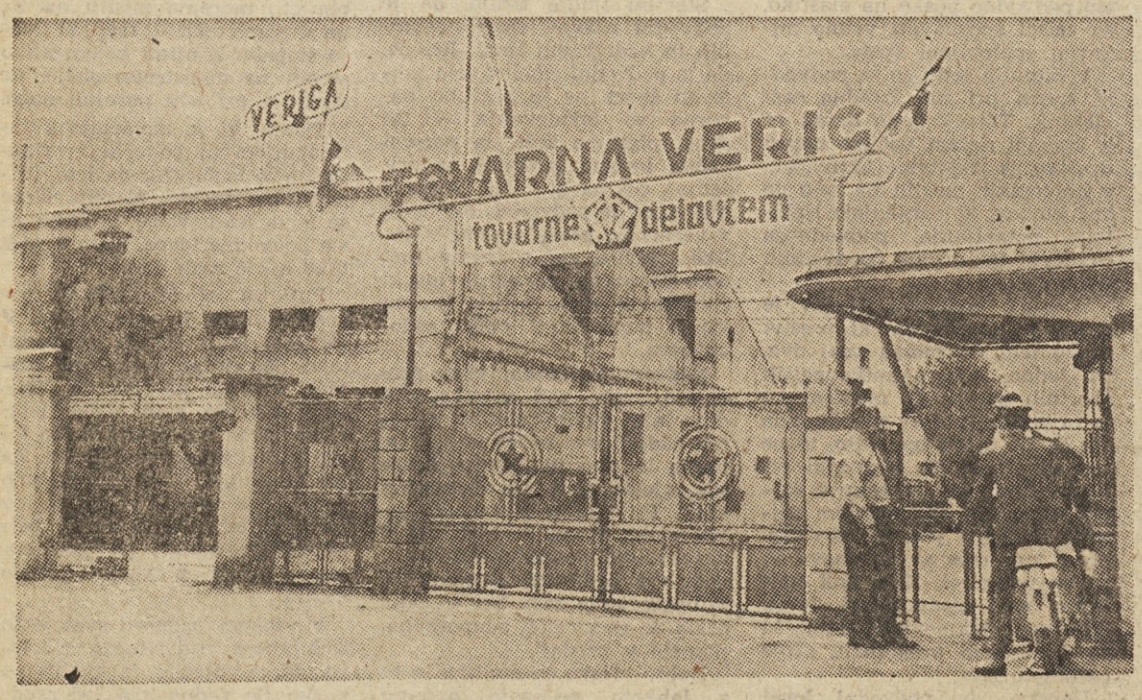

Na praznični dan je tovarna samevala

Na pikniku v Završnici pri Žirovnici se je zbralo kakih 500 članov kolektiva

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo republiškega sveta ZS za Slovenijo, izdaja ČZP Delavska enotnost v Ljubljani. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. Ureja ga uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik MILAN POGAČNIK. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ul. 4, poštni predal 313/VI, telefon uredništva 316-672, 316-695. Račun pri Narodni banki v Ljubljani, št. NB 501-1-991, devizni račun pri Kreditni banki in hranilnici Ljubljana, št. 501-620-7-2000-10-3204-486 — Posamezna številka stane 50 N-par — 50 S-din — Naročnina je četrtletna 6,50 N-din - 650 S-din — polletna 13 N-din - 1300 S-din in letna 26 N-din - 2600 S-din — Rokopisov ne vračamo — Poštnina plačana v gotovini — Tisk in kliši ji ČZP »Ljudska pravica« Ljubljana